

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อดั้น ฐิตธมฺโม)

นักเรียน นิสิต นักศึกษา โปรดนึกถึงวิชาไว้ รู้ไว้ใช่ว่าใส่บาตแทน
ต้องเรียนทุกอย่างเป็นวิชาเอกของชีวิต

หนังสือเกิดมาต้องเรียนหนังสือ

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๙๐๖๑๓-๓-๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เมษายน ๒๕๕๔

จำนวนพิมพ์ : ๗,๐๐๐ เล่ม

ราคา : ๘๐ บาท

ข้อมูลอ้างอิง : www.jarun.org

หนังสืออกูแห่งกรรม โดยพระธรรมสิงหบุราจารย์
(หลวงพ่อจรัญ สิตฺตมฺโม)

หนังสือออกูสนาสนีปาฏิหาริย์ รวบรวมและเรียบเรียงโดย
ชินวัฒน์ รัตนเสถียร

ผู้แต่ง (ผู้รวบรวม) : ประมวล วิทย์บำรุงกุล

ผู้เรียบเรียง : วณิษฐา ธีระพงศ์

คณะผู้จัดทำ : เพ็ญศิริ ฆาสุขธรรม, วัฒนาพร ยอดกันธา,
นิคม คงไธสง, สมศักดิ์ ชูศรีขาว, วรพงศ์ นิจจรัลกุล,
บุษรัศกรณ์ เข้ามั่นถน, ปาณิศา ติสโส

ออกแบบศิลป์ : ธนพร บัตวงษ์

ออกแบบปก/จัดเล่ม : ธนพร บัตวงษ์

พิสูจน์อักษร : ดลองชัย อดกสิน น.ธ.เอก, ป.ธ.๘, พธ.บ.

สร้างสรรค์ผลงานและจัดจำหน่ายโดย บริษัท กู๊ดเนสไกดท์ จำกัด

๖๓๕ ซอยอนามัยงามเจริญ ๒๗ ถนนพระราม ๒ ท่าข้าม บางขุนเทียน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

เบอร์มือถือ : ๐๘-๒๔๙๙-๒๙๘๘

โทร/แฟกซ์ : ๐-๒๘๙๖-๘๘๔๔

Website : www.fwd-goodness.com

E-mail : contact@fwd-goodness.com

ติดต่อสอบถามหรือสั่งซื้อหนังสือ

เบอร์มือถือ : ๐๘-๒๔๙๙-๒๙๘๘, ๐๘-๐๕๕๘-๕๐๔๒

จัดพิมพ์และดูแลโดย : บริษัท รุ่งเรืองวิริยะพัฒนาโรงพิมพ์ จำกัด

๑๐๖/๒๐๔ หมู่ ๔ แขวงคันทนายาว เขตคันทนายาว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

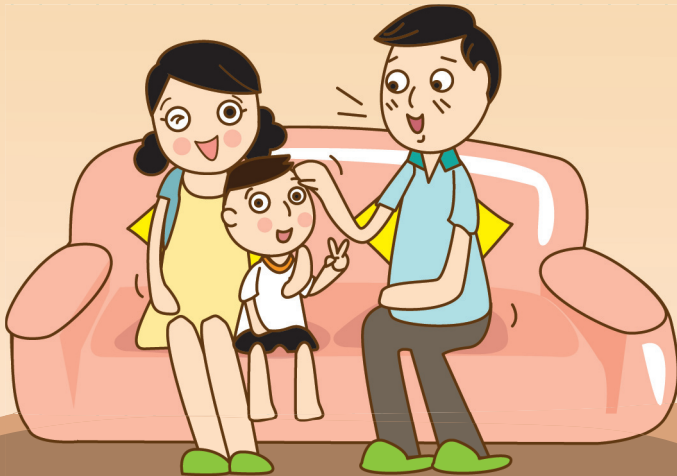
โทร. : ๐-๒๙๑๘-๐๑๙๒-๓

แฟกซ์ : ๐-๒๙๑๘-๙๐๗๒

การ์ตูนท้ายเล่ม (หน้า ๘๘)

.. การ์ตูนชุด เด็กช่างวันดี ..

คำนำ

คนเราเกิดมาจำเป็นต้องเรียนรู้ ต้องเรียนกันอยู่ทุก ๆ วัน เพื่อรับรู้ความเป็นไปของโลกและธรรมชาติ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งความรู้เก่าอันมีประโยชน์มหาศาลและความรู้ใหม่ที่เราต้องใช้ในการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด เราจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการเรียนและการศึกษา เป็นหน้าที่หลักของมนุษย์ทุก ๆ คน โดยไม่จำกัดว่า การเรียนนั้นจะเป็นการเรียนรู้ในทางโลกหรือทางธรรม เพราะมันจะต้องศึกษาและปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้มนุษย์เกิดปัญญาในการดำรงชีวิตร่วมกันที่สมดุล

พระเจ้าพระคุณหลวงพ่อจรัญ วิสุทธิธมโม ให้ความสำคัญกับการศึกษา มาโดยตลอด โดยการเน้นย้ำให้เห็นคุณค่าของการศึกษาด้วยการมอบปัจจัยสนับสนุนและสร้างกองทุน เสริมสมอง เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนได้รับการศึกษา เยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่และบริหารสังคมในวันข้างหน้าดังคำกลอนบทที่ว่า

เกิดมามีมือสองสมองหนึ่ง
รีบรอบรู้เร่งรับเรียนอาจารย์
เป็นนักเรียนเพียรขยันหมั่นศึกษา
เด่นด้วยดลผลยังให้ยังมี
เรียนทางโลกตามใจลกของตนจิต
เรียนทางธรรมคำสอนวอนจำนง
อันความรู้คู่เคียงเรียงตามกรอบ
พึงกระทำให้เสร็จสำเร็จปลาย

ไม่มีใครซึ่งซึ่งโลกอันไพศาล
ต้องเอาการงานพึงจึงได้ดี
ให้ก้าวหน้ามาเป็นเช่นศักดิ์ศรี
ปัญญาที่ซึมซับทรัพย์มั่นคง
พึงพินิจจิกจก้อพอประสงค์
มิให้หลงตรงไปในอบาย
สิ่งใดชอบรอบชีวิตที่มุ่งหมาย
ตามอุบายพายุรูกปลูกการเรียน

วณิษฐา อีระพงศ์ ผู้ประพันธ์

คณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้เล็งเห็นความสำคัญของเนื้อหาในเรื่องของการเรียนและตั้งใจที่จะนำคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงพ่อกุมา กายทอดเผยแผ่เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา ผู้เป็นเยาวชนของชาติ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การนำเสนอหนังสือเล่มนี้จักสามารถนำความรู้ถ่ายทอดไปสู่เยาวชน ผู้เป็นอนาคตของชาติได้อย่าง สมบูรณ์ไม่มากนักน้อย รวมทั้งสามารถทำให้เยาวชนได้ตระหนักและรู้ถึงหน้าที่อันสำคัญของตนและสังคมต่อไป

หากมีข้อผิดพลาดประการใด ทางคณะผู้จัดทำขอโหสิกรรมต่อครูบาอาจารย์และผู้อ่านทุก ๆ ท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

คำนำ

๑

๑. ความรู้ทั่วไป

๘

คนเราต้องมีดีหลายด้าน

๙

ปัญญาในตัว

๙

ลูกอย่างไรพ่อแม่รักใคร่

๑๐

วิชาที่อ่านหนังสือไม่มีตัว

๑๐

โลกีย์ปัญญาและโลกุตตรปัญญา

๑๒

สถาบันโรงเรียน

๑๖

วิชาทางโลกกับทางธรรมเป็นอย่างไร

๑๗

มหานิยมอยู่ที่ไหน

๑๗

เสน่ห์ของคนอยู่ที่ไหน

๒๐

พระพุทธเจ้าทรงเน้นสอนวิชาการ (ทางโลก)

๒๑

และวิชาแก้ไขปัญหาชีวิต (ทางธรรม)

พุทธโธโดยีหมายความว่าอย่างไร ๒๓๓
ความรู้ที่ว่าด้วยความตื่นแห่งตน ๒๓๔
คนเรียนสูง โลกเจริญก้าวหน้า แต่จิตใจคนตามโลกไม่ทัน ๒๓๕

๒. การเรียน และ การสอบ ๒๓๘

สอบคิดไม่ออกทำอะไร ๒๓๘
สอบตก สอบได้ ควรเชื่อใคร ๒๓๙
ใช้หนี้ตัวเองด้วยการเรียนหนังสือ ๓๑
ข้อนอดิตเรียนหนังสือในศาลาวัด ๓๑
สอบตกเมื่อไรคิดถึงครูเมื่อนั้น ๓๓
ถ้าเราจบปริญญาตรี-โทในชาตินี้ ตายไปชาติหน้า ๓๓
ต้องได้ปริญญาเอกแน่

พระพุทธรเจ้าสอนคณฤชระ ต้องเรียนหนังสือ ๓๕
เรียนให้รู้ ดูให้จำ เกิดมาไม่รู้ เกิดมาทำไม ๓๗
รู้ไว้ใช้ว่าใส่ป่าแบกหาม ๓๗
เจ้าชายสิทธัตถะทรงสำเร็จการศึกษา ๑๘ สาขา ๓๘
วัยเรียน วัยรู้ ๔๑
บนขอให้สอบได้ที่ ๑ ๔๓
การศึกษาช่วยคนได้อย่างไร ๔๕

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

๓. ข้อควรรู้ ข้อแนะนำ และ ข้อควรปฏิบัติ	๕๐
อยากปัญญาดีทำอย่างไร	๕๐
เรื่องจำเป็นนี้มีอันสูงส่งสูง	๕๐
กฎแห่งกรรมจากการเสพยา ดื่มสุราติดตัวมา ๖๐ % เรียนไม่ไหว	๕๒
เกิดมาแล้วต้องเรียนหนังสือ	๕๓
ให้อดทนต่อการเรียน	๕๔
มีความรู้ต้องคู่กับความดี	๕๖
ตั้งใจเรียน ขยัน แต่ก็สอบตกเพราะอะไร	๕๗
ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด	๕๙
การฝึกบริหารจัดการนั้นมีคุณค่าต่อชีวิตมาก	๖๑
ภาวณาให้เกิดปัญญา	๖๓
ความรู้และความคิด	๖๓
วันไหนไม่หาความรู้ใส่ตน วันนั้นขาดทุน	๖๕

๔. ข้อห้าม	๗๐
นักเรียนนักศึกษาเป็นโรคประสาทห้ามนั่งสมาธิ	๗๐
ผู้ใหญ่เขาให้อะไรอย่าหยิ่งยะโสโอหัง ให้เอาไว้ก่อน	๗๑
หากเสียใจ โกรธ อย่าปล่อยยให้ค้างคีน	๗๖
อย่าคบคนพาล	๗๗
เอาที่เขาสอนที่เขา อย่าเอาที่เราไปสอนเขา	๗๘

๕. ครู

กตัญญู อย่าลืมคุณครูบาอาจารย์

วันครู สักการะครูอย่างไร

ธรรมของครู

งานสำคัญของครูคือการสร้างจิตสำนึกให้กับเด็ก

การ์ตูนชุด เด็กชายวันดี

บทสวดมนต์สำหรับคุณหนู

๘๑

๘๑

๘๒

๘๓

๘๖

๘๘

๑๐๒

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

๑. ความรู้ทั่วไป

คนเราต้องมีดีหลายด้าน

คนเราต้องมีดีหลายด้าน มีสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง มีความรู้รอบตัวหลายอย่าง ไม่ใช่รู้อย่างเดียวที่เขาู้กันนะ ต้องรู้ให้รอบตัว เขาเล่นหยวกกันเราก็รู้แหละ ความรู้รอบตัวนี่สำคัญ ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด รู้อะไรจะเอาความรู้วิชา ดังคำกลอนสุนทรภู่ **“อันข้าไทได้พึ่งเขาจึงรัก แม่ถอยศักดิ์สิ้นอำนาจวาสนา เขาหน่ายหนีมิได้อยู่คู่ชีวา แต่วิชาช่วยกายจนวายปรมาณ”**

มีวิชาติดมากับตัวดีนะครับ ปัญญาติดมากับตัว ความรู้อยู่ในตำราใครอยากได้วิชาศึกษาเอาเอง ได้ผลสำคัญวิชาอะไรกันหนอ แต่สู้รู้วิชาเอาตัวรอดเป็นยอดดี รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง ขอบปากไว้ด้วยนะ จะได้รอดพ้นอันตรายนะ อย่าไปโง่ อย่าไปโผล่ให้เขาเห็น หยิ่งยะโสแมงปองก็ไม่ดี ผู้ใหญ่ให้ของไม่เอาจงหองจริง ๆ ไม่เอาเหนือเอาได้เลยพวกจองหอง นี่ผมโดนด่ามาอย่างนี้ ผมมาเล่าถวาย

หลวงพ่อดีมเคยด่าผม ให้คาถาเลี้ยงช้างไม่เอา คาถาต่อช้างป่า คาถาช้างตกน้ำมัน ไม่เอาครับ ตอนนั้นผมเตรียมจะสึกแล้ว ผมเอาคาถา

ผู้หญิงบทเดียว หลวงพ่อเดิมพูดทันที **“เจ้านี้หยิ่งยะโส แมงป้องจงหองนี้ ผู้ใหญ่ให้รู้เห็นว่าเหตุการณ์จะต้องเอาไปใช้ ยังจงหองอีกหรือ”** นี่ผมเคยโดนด่ามากี่เล่าถวายเป็นร้อย ผมสอนว่า **“สมองหมา ปัญญาควาย”** ผมโดนด่ามาอย่างนี้ นี่เล่าถวายเป็นร้อย สิ่งละอันพันละน้อย ท่านจะจำไปได้ข้อเดียว ผมก็พอใจ ยังได้แบบอย่างของวัดไปใช้บ้าง ท่านคงได้แน่นอนครับ อันนี้คุยให้ท่านฟัง เพื่อเป็นข้อคิดติดตัวท่านไป เพราะใกล้จะสึกแล้ว

เอาละท่านจะรักผมต่อภายหลัง **เมื่อท่านมีทุกข์น้ำตาไหล จึงจะคิดถึงหลวงพ่อดีวดี** ท่านไปสบายอาจจะลืมเลย ไม่กลับมาก็ได้ ผมไม่ว่าหรอก แต่ไปมีทุกข์แล้วก็กลับมาเถอะครับ ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาได้ กลับมาผมจะช่วย “เดี๋ยว” ไม่มีนะ ไปสอนลูกหลานท่านในอนาคต อย่าเดี๋ยว รับรองท่านเป็นเศรษฐี จะค้าขายก็มั่งมีศรีสุขนะครับ นี่แหละท่านผู้มีปัญญาทุกท่าน โปรดโยนิโสมนสิการ พิจารณาด้วยปัญญาของท่านเอง

ปัญญาในตัว

ท่านทั้งหลายเอ๋ย **ท่านมีปัญญาในตัวกันแล้วหรือยัง ปัญญาทางโลกที่เรียนหนังสือกันมาเป็นปัญญานอกตัว แก้ไขปัญหาไม่ได้ ปัญญาในตัวนี้ได้มาจากการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน** เจริญสติ เจริญสมาธิ เจริญกุศลภาวนาให้เสมอต้นเสมอปลาย มีศีล สมาธิ ปัญญาไว้ในจิตใจทำให้ชีวิตของท่านมีค่า การเจริญพระกรรมฐานไม่ใช่่ง่ายและไม่ใช่อยากนัก ถ้าท่านตั้งใจจริงแล้วได้ผล ทำด้วยความตั้งใจ อย่าท้อแท้ ต้องมีขันติ ความอดทน ต้องสู้ตาย ถ้าท่าน

ผู้ตายเมื่อใดท่านได้ผลเมื่อนั้น ถ้าท่านไม่ผู้ความรู้ก็เป็นหมัน ชีวิตท่านจะไร้สาระ
ไม่มีประโยชน์โสดกตผลแต่ประการใด

ลูกอย่างไรพ่อแม่รักใคร่

คนดีเป็นเสน่ห์ชอบให้รักใคร่นี้เอาทางโลกมาพูดได้ ความชั่วไม่ได้
เป็นเสน่ห์ให้รักใคร่แต่ประการใด มีแต่ความหายนะ มีแต่ความเกลียดชัง
แห่งหนาย ที่ว่าเช่นนี้ก็เนื่องจากอานุภาพของความดีมีมากนัก ใครฉลาด
สร้างไว้ได้ ความดีนั้นจะเป็นเสน่ห์ดึงดูดสิ่งดีงามต่าง ๆ มาสู่ตัวเสมอ เด็ก ๆ
ที่อ่านอนซอนง่าย เรียนหนังสือ ไม่เกียงพ่อแม่ไปดามาไหว้ ไปเรียน
หนังสือไหว้พ่อแม่ ๓ วัน เจอผู้สูงอายุเลี้ยงทางให้ เจอพระนมนัสการ ลูกอย่างนี้
พ่อแม่ก็รักใคร่ใช้หรือไม่

วิชาที่อ่านหนังสือไม่มีตัว

อาตมาเริ่มต้นมาอยู่ที่วัดนี้ พ.ศ.๒๔๙๙ จนเป็นเจ้าอาวาส ก็ได้เริ่ม
พัฒนาตามคำสอนของพระพุทธเจ้า พัฒนาอะไร ไม่ใช่สร้างวัด สร้างตึก
สร้างอาคารสถานที่ แต่ **สร้างคน** แสนจะลำบากเหลือเกิน ปลุกคนให้ตื่น
เสกคนให้เป็นงาน ฐานะเขาจะดีมีปัญญา ให้เขาแก้ไขปัญหาชีวิตของเขาได้
ก็ขอเจริญพรพี่น้องทุกท่านว่า พระพุทธเจ้าคือเจ้าชายสิทธัตถะท่านได้ตั้ง ๑๘
ดอกเตอร์ มีความรู้สูง แต่ทำไมหนอเสด็จออกบรรพชา

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

เพราะเหตุใด เพราะวิชานี้คือวิชาแก้ปัญหาชีวิต วิชาบำบัดทุกข์ ให้พ้นทุกข์ ไม่มีครูอาจารย์สอนนั่นเอง เมื่อพระองค์เสด็จบรรพชาขึ้น พระองค์ก็ได้ ๑๘ ศาสตร์แล้ว จบหมดแล้ว ไม่มีที่เรียนอีกแล้ว

แต่ก็มีปัญหาขึ้นมาว่า ปัญหาชีวิตเกิดขึ้นมาแล้วจะแก้อย่างไร ทุกข์เกิดขึ้นแล้วจะแก้อย่างไร หากครูสอนไม่ได้ท่านจึงต้องเสด็จบรรพชา ใช้เวลาเรียนถึง ๖ ปี แต่ก็ได้วิชาที่อ่านหนังสือไม่มีตัว ให้มันผูกขึ้นมาเอง เราก็เคยเห็น คนจีนมาอยู่เมืองไทย อ่านหนังสือไม่ออกเลย ให้มันผูกขึ้นมาเอง แต่เป็นเจ้าแก่งโรงสี เจ้าแก่งโรงเลื่อย เจ้าแก่งโรงน้ำแข็ง มีที่ดินที่จังหวัดสิงห์บุรีนี้เป็นพันไร่ อ่านหนังสือไม่มีตัว ก็ขอฝากท่านคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาทั้งหลาย พระพุทธเจ้าสอนไว้ชัดเจน สอนให้เรียน ตามจริตที่ชอบ ท่านพูดถึงคันถุระนี้ อาตมาซึ่งใจมาก มีลูกมีหลานต้องให้เรียนหนังสือ หาวิชาใส่ตัว เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง มีความรู้จะได้ออกไปสู้งาน สุวานะกิติ จะได้มีปัญหา จะได้แก้ปัญหาชีวิตได้ในสังคมของคนไทย

โลกยปัญญาและโลกุตตรปัญญา

ปัญญา ถ้าปฏิบัติได้ มีสติได้ จะเกิดปัญญามี ๒ ประการ คือ **โลกยปัญญา** และ **โลกุตตรปัญญา**

โลกิยปัญญา คือ ปัญญาทางโลก คนเกิดมาในโลกนี้ ถ้าไม่มีความรู้จะไร้ความหมาย จะเป็นวิชาแพทย์ วิชาวิศวกรรม วิชาต่าง ๆ นั้น เป็นโลกิยปัญญา ไม่เรียนไม่ได้

แต่มีวิชาความรู้ดีอย่างไรก็ตาม ความรู้นั้นเอามาแก้ปัญหาชีวิตไม่ได้ แก้ปัญหาได้เฉพาะการงานที่ทำตามหน้าที่ที่ได้เรียน เช่น เป็นวิศวกรไฟฟ้า ต้องเรียนไฟฟ้าให้จบ เป็นวิศวกรโยธาต้องเรียนให้จบ เป็นนักธุรกิจ หรือเป็นรัฐศาสตร์การปกครองต้องเรียนให้จบ แต่วิชาการเหล่านี้ทั้งหมดไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาชีวิตของเขาได้ ถึงเขาจะมีความรู้ก็รู้มาก แต่ขาดความรู้จริง ถ้ามีความรู้จริงที่จะแก้ปัญหาได้แน่นอน ต้องเข้าไปสู่โลกุตตรปัญญา

โลกุตตรปัญญา นั้น เป็นปัญญาทางธรรมที่จะใช้แก้ไขปัญหาชีวิต แก้ปัญหาทุกข์ แก้เหตุการณ์ที่เกิดเฉพาะหน้าได้ ...

นี่แหละมีความสำคัญมาก ไม่ได้ปฏิบัติ แล้วจะรู้ซึ่งในศาสนาพุทธไม่ได้ **ศาสนาพุทธนี้บริสุทธิ์ ไม่มีการบังคับ บังคับไม่ได้ แล้วแต่ใจของคน** ถ้าจิตใจคุณมีกุศล คุณก็ปฏิบัติเอง ถ้าจิตใจของคุณไม่มีกุศลก็ไม่สามารถที่จะบังคับให้คุณเข้ามาในข้อปฏิบัติของศาสนาพุทธได้ เพราะฉะนั้นปัญญาตัวนี้สำคัญมาก ปัญญาทั้งสองอย่างสำคัญ ปัญญาโลกุตตระมี ๓ ลักษณะเหมือนลักษณะทางโลก และทางธรรมรวมกันดังต่อไปนี้

๑. จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากความคิด คิดก่อน ถ้าไม่คิดเกิดปัญญาไม่ได้

๒. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฟัง เช่น การฟังจาก

ครูอาจารย์ให้เกิดปัญญา ความคิดกับการฟังนั้น ถ้าตั้งใจฟัง สนใจฟัง ทบทวนกำหนดจดจำได้ปัญญา แต่ก็ยังไม่เกิดประโยชน์ ประโยชน์จะมาต้อง คิดก่อนว่าคิดด้วยปัญญาใหม่ที่ฟังนี้เอาไปใช้อะไรได้บ้าง ใช้เป็นประโยชน์ใหม่ ถ้าไม่เป็นประโยชน์ก็ฟังเสียประโยชน์ ปัญญาเกิดจากความคิด คิดแล้วว่า ใช้ประโยชน์นี้ได้ก็เอามาใช้ คิดก่อนคือมีสติกรรมฐาน อย่างนี้เรียกว่า สองปัญญา

๓. ภาวนามยปัญญา ภาวนาให้เกิดปัญญา ภาวนามยปัญญา นี้ทุกคนไม่ได้ทำ แต่สุตมยปัญญา และ จินตามยปัญญา มีคนทำมากแล้ว มีคนปฏิบัติได้ แต่ภาวนามีคนทำน้อย ภาวนามยปัญญาเรียกว่าเจริญภาวนา เจริญสติปัญญาเรียกว่าเจริญกรรมฐาน น้อยคนที่จะทำภาวนาให้มันเกิดขึ้นเองเรียกว่า **อ่านหนังสือไม่มีตัว** มันผุดขึ้นมาเอง ปัญญาเกิดขึ้น จากการปฏิบัติธรรมเป็นปัญญาแก้ไขปัญหาก็ได้ สมมุติว่า คุณวิก็มีความทุกข์ หนังสือแก้ไขไม่ได้ มีปัญหาในครอบครัว วิชาไหนในเล่มใดที่จะแก้ปัญหาก็ ไม่มีเลย ต้องใช้ปัญญาในตัว ปัญญาในตัวนี้คือภาวนาให้มันเกิดปัญญา **“ปัญญาติดมากับตัว ความรู้อยู่ในตำรา สนใจศึกษาเอง”**

ปัญญาเกิดจากการภาวนานี้ ของใครของมัน ต้องฝึก จะไปเอา ปัญญาของคนอื่นเขามาแก้ไขไม่ได้ แต่ปัญญาที่จะแก้ไขคนอื่นได้มีอยู่ ๒ อย่าง ได้แก่ วิชาการที่สอน และการขัดข้องทางวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถ จะเป็นที่ปรึกษาสอนได้ แต่โลกุตตรปัญญานั้นทุกคนเป็นที่ปรึกษาให้ไม่ได้ ต้อง ทำขึ้นเอง ภาวนามยปัญญา เช่น พองหนอ ยุบหนอ เกิดขึ้นตั้งสติไว้ที่ลมหายใจ นั้น และมันจะเกิดขึ้นเองว่ามีปัญหาอะไรจะออกมาแก้ไขได้ ที่เอาเจริญกรรมฐาน

กำหนดจิตเป็นการฝากฝังหน่วยกิตไว้ที่คอมพิวเตอร์ จิตเป็นธรรมชาติที่จะ
ต้องคิดอ่านอารมณ์ รับรู้อารมณ์ไว้ได้นานเหมือนเทพบันทึกลงเสียง ไม่มีตัวตน
คือจิต ในเมื่อมีสติสัมปชัญญะอยู่ที่จิตภาวนาแล้วนั้น มันจะผุดขึ้นมาแก่งเอง
ว่าปัญหาของคุณนี้มันจะแก้ได้อย่างไร เราเท่านั้นเป็นผู้รู้จริง

ภาวนามยปัญญา ต้องทำให้รู้จริง รู้แจ้ง เห็นจริง เห็นแจ้ง ไม่ต้อง
คนอื่นมาบอก ไม่ต้องไปหาหมอดู อะไรจะรู้จริงเท่าเราเองไม่มี หากทำชั่ว
ก็รู้เอง ทำดีก็รู้เอง แล้วเราก็แก้ของเราเอง มันจะผุดขึ้นมาสอนเราเอง ทำให้
เราช่วยตัวเองได้ ทำให้พึ่งตนเองได้ ทำให้สอนตัวเองได้ ตัวปัญญาจะบอก
ให้เรารู้ว่าควรแก้อย่างไร เราจะยอมรับเหตุผลโดยไม่มีปัญหา แต่ถ้าคนอื่น
มาสอนเราจะไม่ยอมรับ ถ้าเราสอนตัวเองโดยที่รู้จริงรู้แจ้งของเราเอง เข้าใจ
เองจะสอนตัวเองได้ง่าย เราจะไปสอนคนอื่นเขาก็ไม่ยอมรับ ถ้าเขารู้จริงรู้แจ้ง
ด้วยตัวเองแล้ว เขาจะสอนตัวเองได้ดีมาก ตรงนี้คือจุดมุ่งหมายที่สำคัญมาก
ของชาวพุทธ คนอื่นจะมาสอนเราเท่าไร ก็สู้เราสอนตัวเองไม่ได้ ในเมื่อเรา
สอนตัวเองได้แล้ว มีปัญหาอะไรก็แก้ได้ทั้งนั้น เช่น เราโกรธ ปัญญาแก้ได้
โกรธคือไม่พอใจ ถ้าสติดี โกรธนั้นจะหายไป จะไม่โกรธค้างคินให้อารมณ์ค้าง
ถ้าเราเป็นครูอาจารย์มีปัญหาโกรธค้างคินจะสอนไม่ได้ดี

การแก้ปัญหาวิตนี้มีความสำคัญสำหรับชาวพุทธ อย่าอารมณ์ค้าง
โกรธ เสียใจ ไม่สบายใจแล้วไม่แก้ ถ้าเราเจริญสติปัฏฐาน ๔ เจริญกรรมฐาน
แก้ได้ทันที จะทำอะไรก็สำเร็จ

ตัวปัญญานี้ แปลว่าความรู้ รอบรู้ รู้จริง รู้แจ้ง เรียกว่าตัวปัญญา
ปัญญาตัวนี้ไม่ใช่ปัญญาที่จะต้องรู้วิชา พระพุทธเจ้านี้ยอดพัฒนา พัฒนาจิต

ได้ดีมาก ตัวปัญญานี้แก้ไขปัญหาได้ ถ้าใครเก็บความทุกข์เอาไว้ไม่มีปัญญา
แก้ไขปัญหา ไม่มีความเจริญรุ่งเรืองเลย มีแต่ความทุกข์ตลอด ไม่มีความสุข
ถ้ามีปัญญามันก็ปิดทุกข์ออก ความสุขมาแทนที่ได้

ปัญญาจะรู้กาลเทศะ รู้กาลเวลา รู้กิจลักษณะ รู้ว่าเด็ก รู้ว่าผู้ใหญ่
รู้หน้าที่การงาน รู้เหตุการณ์ของชีวิตได้เช่นนี้แล้ว สามารถจะแก้ปัญหาได้
ศัพท์ไทยก็คือ **รู้บาป รู้บุญ รู้คุณ รู้โทษ** รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ และสิ่งที่ไม่เป็น
ประโยชน์ต่างกันอย่างไร

ปัญญาตัวนี้ไม่มีใครจะสร้าง ไม่มีใครควรจะปฏิบัติกัน มีแต่จะเรียนรู้
กันทุกศาสนาอย่างวิชาศาสนาเปรียบเทียบ ทุกศาสนาเขาเรียนจบด้านวิชาการ
ตามหนังสือ แต่โดยวิธีปฏิบัติทุกศาสนาไม่ปฏิบัติ อย่างศาสนาอิสลาม คริสต์
ฮินดู ดีหมด เขาสอนให้เป็นคนดีทั้งนั้น แต่ต้นลึกหนาบางไม่เหมือนกัน

สถาบันโรงเรียน

สถาบันโรงเรียน ปัจจุบันมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายในโรงเรียน ผู้สร้าง
ปัญหาก็มีทั้งครู และนักเรียน เป็นปัญหาหาเสพติด ปัญหาทางเพศ ปัญหา
การลงโทษที่รุนแรง โรงเรียนสามารถทำให้เด็กดีได้ ทำให้เด็กไม่ดีก็ได้ เกิด
กันตามอรัญญาคัย วัดกับโรงเรียนควรร่วมมือกัน เมื่อคืนโรงเรียนที่ชัชวาทมา
เข้าอบรม อาตมาก็ช่วยตลอด ให้ทุนการศึกษา กองทัพบกไปปฏิบัติธรรม
เงินทุนไม่มี อาตมาก็ออกให้ อาตมาไปตั้งศูนย์เวฬุวันที่จังหวัดขอนแก่น ตำรวจ
กองบัญชาการภาค ๔ ก็ปฏิบัติไปแล้ว เป็นนักเรียนตำรวจเข้าไปปฏิบัติธรรม

แล้ว ๑,๒๐๐ คน วัดได้ทำประโยชน์ ที่ช่วยเหลือการปฏิบัติธรรมของประชาชน สถาบันโรงเรียนหลายแห่งนำนักเรียนเข้าวัดปฏิบัติธรรม ฝึกให้สวดมนต์ ทำสมาธิ ปรากฏผลทำให้การเรียนดีขึ้น ความประพฤติดีขึ้น มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ถ้าทุกโรงเรียนให้ความสนใจในการนำนักเรียนเข้าวัดปฏิบัติธรรม คงจะช่วยลดปัญหานักเรียนเกเรได้มากทีเดียว

วิชาทางโลกกับทางธรรมเป็นอย่างไร

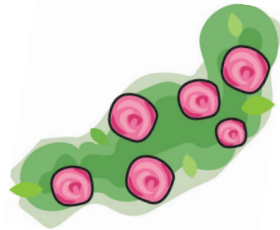
วิชาทางโลกมีมากมายเรียนไม่รู้จักจบ วิชาทางธรรมเรียนแล้วทำเลย ปฏิบัติเลยจนชำนาญ วิชาทางโลกนั้นเราเรียนแล้วก็ช่วยให้เป็นสุขไม่ได้ และก็เรียนไม่จบเสียด้วย วิชาทางธรรมเรียนแล้วปฏิบัติ ทำให้ชัดเจนจะพบ ประสพสุขแล้วชีวิตเราจะเป็นแก่นสาร ถ้าอาตมาไม่ได้เจริญกรรมฐานมาตั้งแต่ บวชใหม่ ๆ คงคอหักตายหรือแขนหักเป็นคนพิการ หรือฟ้าผ่าตายไปแล้ว ธรรมชาติลงโทษที่อาตมาได้สาบานกับยายไว้ เพราะเสียสัจจะ แต่อาตมา มีความดี จึงแก้ร้ายกลายเป็นดีได้

มหานิยมอยู่ที่ไหน

อาตมาขอถามโยม มหานิยมอยู่ที่ไหน อาตมาถามหลายคนแล้ว ตอบไม่ได้เลย มหานิยมอยู่ที่พระเจ้าผู้เฝ้าสี่ปากแล้วก็ลงหน้าทอง ใ้ไฮ มหานิยมอะไรละ วันนั้นไปขอซื้อผึ้งที่สิงห์บุรีมา ตลับละ ๕๐ บาท แล้วมาสี

สี่ไปสี่มาไปโดนต่อยปาก ฟันหัก ๒ ซี่ มาขอยาที่วัดใส่ นิ่มหานิยม ก็ขอ
เจริญพรพูดให้มันตรงไปตรงมา ถ้าลูกโยมเรียนหนังสือเก่ง ต้องก้าวหน้าได้
ดอกเตอร์ขึ้นมาั่งล่ะ **มหานิยมอยู่ที่วิชาความรู้** ถ้าลูกเราไม่มีวิชาความรู้ไม่
ต้องมีมหานิยม ไม่ต้องพูดกัน อาตมาขอบพูดตรงนะ อ้อ มหานิยมอยู่ตรงนี้
มหานิยมอยู่ที่ใจไม่ต้องมาตอบ ฝรั่งเศส โอ.เค. ถ้าลูกเราเป็นดอกเตอร์ไปเข้ากับ
ฝรั่งก็ได้ไม่เก้อเขิน เข้ากับคนไทยก็ได้ว่าลูกเรามีหน้ามีตาเป็นดอกเตอร์ ลูก
๓ คน เป็นใหญ่เป็นโตหมด ลูกเป็นนายพล ลูกเป็นอธิบดี ลูกเป็นหัวหน้ากอง
นี้ซิมหานิยมชมชอบ ประชาชนชมชอบด้วย มหานิยมด้วยความรู้วิชาการ

พระพุทธรูปเจ้าบังคับบัญชา ต้องเรียนหนังสือเป็นข้อหนึ่งของชาวพุทธ
ถ้าไม่ยอมเรียนหรือจะรู้ ไม่ยอมอดหรือจะเห็น ไม่ยอมฟังหรือจะได้ยิน ไม่
ยอมทำหรือจะเป็น จะลำเค็ญย่ำแย่จนแก่ตาย ต้องบังคับลูกเรียนหนังสือ
ทั้งหมดนะ ไม่เรียนได้อย่างไร บางคนก็มาบ่นกับอาตมาว่าลูกไม่เรียนหนังสือ
อาตมาไม่โทษเด็ก เป็นที่พ่อแม่ ไม่มีนโยบาย ไม่มีหลักสูตรที่จะสอนลูกให้
เรียนหนังสือเลย ไม่มีการภาวนาไม่มีการสวดมนต์ไหว้พระ ไม่มีการแม่เมตตา
ให้ลูกมีจิตใจโน้มไปทางการศึกษาและวิชาการแต่ประการใด

เสน่ห์ของคนอยู่ที่ไหน

พระพุทธรูปเจ้าสอนว่า ยามหนุ่มยามสาว “อย่าเดี๋ยว” ให้หาวิชาความรู้ใส่ตัว **มหานิยม** ที่อยากได้กันนักนะ อยู่ที่หนูตั้งใจเรียนหนังสือ ขยันหมั่นเพียร ก็จะมีคนนิยมชมชอบเอง ถ้าไม่เรียนหนังสือจะไม่มีใครมานิยมชมชอบ การประกอบกิจการงานทุกอย่าง มีหลักอยู่ว่า

๑. ทำด้วยความตั้งใจ พุดแล้วต้องทำ

๒. ทำด้วยความเคารพ เคารพตนเองและเคารพสถานที่ จะไปบ้านใครก็ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมืองและประเพณีนิยมของบ้านนั้น จะไปศาลก็ต้องเคารพศาล

๓. ทำด้วยจิตสงบ อย่าวุ่นวายฟุ้งซ่าน ถ้าจิตไม่สงบแล้วทำอะไรจะเสียหาย

๔. ทำด้วยความถูกต้อง สิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งหลายอย่าไปทำเลย

นอกจากวิชาความรู้ที่ทำให้มีมหานิยมแล้ว **เสน่ห์ของคนเราอยู่ที่คุณธรรม** คุณธรรมได้แก่ ศีล สมาริ ปัญญา หรือความดีที่ละความชั่วได้สรุปว่า ความรู้ต้องคู่กับความดี ถ้ามีความรู้แล้วไม่มีความดี ความรู้ก็ไร้ความหมาย ความรู้นั้นก็ใช้ไม่ได้ ไม่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองหรือผู้อื่น ต้องมีความดีเข้ามาช่วย เหมือนปลูกบ้านต้องมีบันได เพราะฉะนั้นเราจะต้องมีความรู้คู่กับความดีตลอดไป

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

พระพุทธรูปทรงเน้นสอนวิชาการ (ทางโลก) และวิชาแก้ไขปัญหามชีวิต (ทางธรรม)

พระพุทธรูปเจ้าทรงเน้นวิชาการ ทรงออกบรรพชาทรงศึกษาศิลปศาสตร์ ๑๘ ประการ เรียกได้ว่าทรงเป็นดอกเตอร์ ๑๘ สาขาวิชา ขอให้ลูกหลานศึกษาหาความรู้ ไม่ได้เน้นให้เข้าวัดเพื่อมาหลับหูหลับตา โดยเฉพาะที่แก่แล้ว เปลืองที่วัด น่าจะเตรียมตั้งแต่เป็นเด็ก แก่แล้วมาเตรียมตัวทำไม แก่แล้วไปค้าขายจะได้กำไรหรือ อาตมาเตรียมตัวมาแต่เด็ก เมื่อเด็ก ๆ ก็เตรียมเรียนหนังสือ หากหลักฐานมีงานทำ “ไม่ใช่แก่เต็มที่แล้วเพิ่งมาเข้าวัด เดินโซเซเป็นอัมพาต หูไม่ดี ตาก็ไม่เห็น เวลาหุติไม่เคยฟังเทศน์ มือดี ๆ ไม่เคยไหว้พระสวดมนต์ มือเป็นอัมพาตแล้วจะมาจับมือไหว้พระสวดมนต์ ปากดีไม่เคยรับศีล ปากเป็นอัมพาต ปากเปี้ยวตาฝ้าฟางยังจะมาให้รับศีล” เสียเวลาเหลือเกิน เวลาลำบากก็มาขอที่พึ่งทางใจ ก็เป็นไปไม่ได้แล้ว เพราะหม้อเบตเตอร์จะเสียแล้ว ชาร์ตไฟไม่อยู่แล้ว

ท่านมีลูกหลานให้เรียนหนังสือก่อน ให้เตรียมไว้ ไม่ใช่ไม่เตรียมกันเลย อาตมาจึงยุให้เด็กเรียนหนังสือ ปีนี้จบดอกเตอร์ ๘๐ คน เป็นคริสตบ้าง เป็นอิสลามบ้าง แต่ก็เป็นลูกศิษย์ เราไม่ได้สอนให้ไปสวรรค์ไปนิพพาน สอนให้เตรียมตัว เริ่มต้นเตรียมชีวิต ต้องเตรียมให้พร้อมเพื่อภาระในวันข้างหน้าที่จะทำงาน ถ้าวันนี้ไม่เตรียม จะรู้หรือว่าจะทำอะไร น่าจะเตรียมพร้อมในวันนี้เพื่อจะได้ทำตรงนี้ให้เสร็จทันเวลาเมื่อมีปัญหา ถ้าไม่พร้อมจะแก้

ปัญหาไม่ได้ จะกลายเป็นสร้างปัญหาต่อไป ขอให้ส่งเสริมให้ลูกเรียนหนังสือ เป็นใหญ่เป็นโตทำประโยชน์ให้ประเทศชาติต่อไปได้ มีอาชีพที่เป็นกุศล ๒ อาชีพคือ

๑. อาชีพหมอ เป็นแพทย์เป็นหมอรักษาผู้เจ็บไข้ได้ป่วย
๒. อาชีพครูบาอาจารย์

อาชีพหรือวิชาที่ยังมีปัญหาคือวิชาแก้ปัญหาวชิวิต วิชาที่ให้ชาวโลก ไม่ทะเลาะกัน ต้องการให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบ ไม่กลายเป็นเศษมนุษย์ที่ไม่เอาการเองงานเหมือนพวงมาลัยไม่มีที่แขวน ก้าวไม่มีที่เกาะ เกาะไม่มีที่เก็บ สืบไม่เสาะ เจาะไม่ลึก สืบต้องเสาะต้องเจาะให้ลึกให้ถึงแก่น ท่านจึงจะ ได้ความรู้จริง เจาะไม่ลึกก็จะมีผิวเผิน รู้ผ่าน ๆ ไม่สามารถเชี่ยวชาญ ท่านจะ ไปสูงไม่ได้ เราเป็นชาวพุทธต้องทำใจให้บริสุทธิ์ ความดีแท้ ๆ อยู่ในตัวเอง จะเอาชั่วเข้ามาแทนที่สร้างไม่ดีไม่ได้ อย่าสร้างปัญหาให้กับครอบครัว และ อย่าสร้างปัญหาให้กับประเทศชาติ จะต้องสร้างคุณภาพคนให้สูงขึ้น ประโยชน์ ก็จะมี ความดีก็จะเกิด

พระพุทธเจ้าทรงแสวงหาวิชามาให้เรา วิชาแก้ปัญหาวชิวิต วิชา แก่ทุกข์ ไม่มีครูสอน หากครูสอนไม่ได้ ต้องฝึกเอาเอง ทุกชีวิตมีปัญหา ไม่เหมือนกัน มีเหตุตามีปากเหมือนกันแต่สร้างปัญหาไม่เหมือนกัน มีความสุข ไม่เหมือนกัน มีความทุกข์ไม่เหมือนกัน บางคนมีความสุขในการเล่นการพนัน บางคนมีความสุขในการดื่มสุรายาเมา มีความสุขในการไปเที่ยว shopping ที่นั่นที่นี้ บางคนมีความสุขในการนอน กินแล้วนอน แล้วคุณจารย์ไหนจะ

ไปแก้ได้ แก้กฏแห่งกรรมเขาไม่ได้ ท่านจะต้องทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งทรงแสวงวิชาแก้ปัญหาถึง ๖ ปี ที่เสด็จออกบวช ๖ ปี เสาะแสวงหาวิชาแก้ทุกข์ พระองค์ทรงได้ธรรมะให้เราแล้ว ท่านทั้งหลายพึงสำนึกว่าต้องฝืนใจจึงจะดีได้ คนจะดีได้ต้องฝืนใจทั้งนั้น ถ้าฝืนใจไม่ได้ ท่านเอาดีไม่ได้

พุทธโถโลยีหมายความว่าอย่างไร

ขอเจริญพร ไม่มีใครพูดถึงพุทธโถโลยีแต่ประการใด เพราะเข้าใจว่าเป็นของใหม่ ข้อเท็จจริงเป็นของเก่า ตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธเจ้าเรียนพุทธโถโลยีอันนี้ ตามหลักพระพุทธศาสนาเรียกว่าวิธี “แก้ปัญหาชีวิต” แก้ปัญหาทุกข์ แก้ปัญหาทุกอย่าง ไม่ว่าจะปัญหาอะไรก็ตาม เป็นพุทธโถโลยีพุทธ แปลว่าตื่น ไม่ประมาท ถ้าใครตื่นอยู่เสมอไม่ประมาท แสงสว่างจะเกิดขึ้นจะไม่มีปัญหาเลย สิ่งที่มีประโยชน์ในปัจจุบัน เรียกว่าเทคโนโลยีวิธีแก้ปัญหาชีวิต เรียกว่าพุทธโถโลยี คำว่าเทคโนโลยี ถ้าตอตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่าคันถุระ การเรียนวิชาการภาคทฤษฎี วิปัสสนาธุระก็เรียกว่าพุทธโถโลยี แก้ปัญหาชีวิต

เลยสรุปให้มันสั้น ให้มันทันสมัย ยุคใหม่สมัยนี้ เท่าที่เขาศึกษากันมามาก อะไรก็เทคโนโลยี อะไรก็โลกาภิวัตน์ โลกเจริญ แต่จิตใจมันเสื่อม ความรู้อย่างเดียวแก้ปัญหาไม่ได้ มันเป็นเทคโนโลยีไป แต่จะแก้ปัญหาก็ต้องเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์เป็นข้อปฏิบัติตามวิชาการ และปฏิบัติการตาม

หนทางมรรค มรรคา แต่เราไม่เดินตามถนน เราไม่เดินตามแผนที่จะไปถึง
จุดหมายปลายทางได้อย่างไร จึงต้องมีพุทธโธโลยี แปลว่า ภาคปฏิบัติการ หรือ
เรียกว่า พฤตินัย ยกตัวอย่างให้เห็น ชั้นดี ความอดทน แต่ไม่รู้อดทนอย่างไร
แต่เวลาถึงหนักไม่เอา เบาไม่สู้ ไหนเลยจะอดทนได้ แล้วจะเรียกว่าพุทธโธโลยี
ได้อย่างไร ฉะนั้นโลกเจริญเราเจริญต้องเดินไปตาม สรุปลงให้เข้าใจ มีความรู้
ต้องคู่กับความดี ความรู้ดี แต่ความดีหาไม่มี เหมือนมีบ้านสวยไม่มีบันไดขึ้น
บันไดต้องช่วยให้ขึ้นบ้านสวยได้

ความรู้ที่ว่าด้วยความตื่นแห่งตน

คนเราจะตื่นได้ ต้องรู้แจ้งเห็นจริง ต้องรู้หลักธรรมคำสอนของ
พระพุทธเจ้าที่ชัดเจน หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจะพูดให้สั้น จะไม่พูด
ถึงวิปัสสนาหรือสมณะกัมมัฏฐานแต่ประการใด จะพูดข้อเดียว คือ
หลักไตรสิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่แก้ปัญหาได้แน่นอน แต่ทำไม
ไม่สนใจทำ แล้วศีล สมาธิ ปัญญา สรุปลงเหลือ ๒ ได้แก่ สติ สัมปชัญญะ
คืออะไร เสียงหนอ เสียงเข้ามาทางหู ตั้งสติไว้ ควบคุมไว้ นี่พุทธโธโลยีชัด ๆ
เขาว่า เขาว่าอย่างไรก็ตาม มีสติสัมปชัญญะอย่างเดียว เสียงนั้นจะกลับ
ไปหาเขาเอง อย่าไปอัดเสียงมา เรียกว่าพุทธโธโลยี แก่นแท้ที่ภาคปฏิบัติ
แก้ปัญหาได้แน่ เขาว่าเขาว่า เขานินทา สรรเสริญ อย่างไรก็ตามไม่สนใจ
เพราะเสียงกับหูเป็นคนละอัน อย่าเอามาบวกกัน เพราะถ้าเราเอาผสมกันแล้ว
จะไปทะเลาะกับเขา ต้องแบ่งแยกออกไป

คนเรียนสูง โลกเจริญก้าวหน้า แต่จิตใจคนตามโลกไม่ทัน

เดี๋ยวนี้คนเรียนสูงกันมาก เรียนกันถึงระดับปริญญาเอก โลกก็เจริญก้าวหน้าไปไกลแสนไกล แต่จิตใจคนตามโลกไม่ทัน จิตใจล้ำหลังเหลือเกิน จึงสร้างปัญหาที่เลวทรามในระหว่างครอบครัว และสังคม ขณะนี้เราพูดกันว่า เศรษฐกิจตกต่ำ อาตมาคิดว่าราคาคนก็ตกต่ำ คนหมดราคาแล้ว มาช่วยกันทำราคาของคนให้สูงขึ้นอย่าได้ใหม่ ให้ตัวเองมีคุณภาพที่ดี อย่าให้ไร้คุณภาพ อย่าให้ขาดศีลธรรม

ท่านมหาบัณฑิตทั้งหลาย ท่านมีความคิดประการใด ท่านมีสติปัญญาที่จะแก้ไขปัญหาช่วยเหลือประเทศชาติได้ โปรดช่วยกันอย่างจริงจังให้สมกับเป็นมหาบัณฑิตผู้มีความรู้สูง มีความคิด มีความดี ที่จะแก้ไขปัญหาได้ ขอฝากพุทธศาสนิกชนผู้เป็นที่รัก ถ้าหากเราไม่ได้พระบรมมหาราชวังสมเด็จพะนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เอาพระทัยใส่ประชาชน แล้วเราก็จะอยู่ไม่รอด โครงการพระราชดำริออกมานับพันโครงการ ล้วนช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทำมาหาเลี้ยงชีพ ดำรงชีวิตอยู่ได้ นับเป็นโชคดีของเมืองไทยที่มีพระมหากษัตริย์ ที่ทรงมีพระคุณอันประเสริฐ

อาตมาจะขอพูดอีกข้อหนึ่งว่า เรามีระเบียบแบบแผน มีวัฒนธรรมที่ดี แต่เราไม่ค่อยให้ความสนใจวัฒนธรรมที่ดี เช่น การเคารพผู้ใหญ่ ถ้าคนเราขาดความเคารพผู้ใหญ่ ขาดความเคารพพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ไม่เคารพผู้มีพระคุณ บ้านจะไม่มีระเบียบวินัย ลูกหลานก็จะขาดวัฒนธรรมที่ดีไปด้วย ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เคารพผู้บังคับบัญชา จะมีระเบียบวินัยใหม่

555

ขอให้จำไว้ว่าความมีระเบียบวินัย ถือเป็นสมบัติของมนุษย์ ทุกคนควรทำความดี ผู้ใหญ่ทำตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน คนจะดีได้ต้องฝึนใจทั้งนั้น ถ้าฝึนใจไม่ได้ทำานเอาดีไม่ได้ ถ้าต้องการให้ตัวเองดี ต้องมีกิจกรรม ๔ ประการดังนี้

๑. **ต้องแสวงหาความรู้** สุนทรภู่กล่าวไว้ใน “เพลงยาวถวายโอวาท” ว่า

อันข้าไทได้ฟังเขาจึงรัก
แม้ถอยศักดิ์สิ้นอำนาจวาสนา
เขาหน่ายหนีมิได้อยู่คู่ชีวา
แต่วิชาช่วยกายจนวายปราณ

๒. **ต้องละความชั่ว** สร้างบุญก็ต้องละบาปให้ได้ ต้องละเลิกอบายมุขให้หมด

๓. **ต้องพัฒนาตนเอง** “อ่านตัวออก บอกตัวได้ ใช้ตัวเป็น จะได้เห็นตัวตาย จะได้คลายทมิฬ จะได้ดำริชอบ จะได้ประกอบกุศล ได้ผลอนันต์เป็นหลักฐานสำคัญ” ต้องพัฒนาให้ได้เต็มความสามารถ

๔. **ทำให้แจ้งถึงใจ** ทำอะไรให้มีเหตุมีผล ถ้าทำไม่แจ้งถึงใจแล้ว มันจะได้แต่เปลือก ทำอะไรให้มันถึงจิตใจ ให้มันผูกพันถึงจิตใจด้วย พระรัตนตรัย พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ รับริงท่านมีบุญวาสนาต่อไปในอนาคต

๒. การเรียน และ การสอบ สอบคิดไม่ออกทำอย่างไร

ตั้งสติที่ล้นปี นี้เราต้องสะสมไว้ให้ได้ อาตมาเคยสอนเด็กมาแล้ว บางที่เขาเรียนวิชาการที่จะสอบ คิดไม่ออกก็ให้ตั้งสติที่ล้นปีเป็นวิธีปฏิบัติได้ผลมาแล้ว คือการกำหนดโดยหายใจยาว ๆ ตั้งสติไว้ที่ล้นปีกำหนดคืดหนอ ๆ เป็นวิธีปฏิบัติได้ผลมาแล้ว คือการกำหนดโดยหายใจยาว ๆ นี้สำหรับนักศึกษาเด็กชั้นระดับวิทยาลัย อีกสักครูหนึ่งเขาคิดออก ตอบได้ตามนั้นแล้วไม่เคยผิดพลาด อันนี้เป็นวิธีปฏิบัติสำหรับล้นปี บางที่เราไม่รู้ตัวว่ามันมีอะไรเกิดขึ้น เราก็ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไร ถ้าเรามีสติที่กำหนดตรงล้นปีรู้หนอ ๆ พอสติดี ปัญญาเกิด เราก็รู้อะไรขึ้นมาเหมือนกัน อันนี้ไม่ใช่วิธีฝึก แต่เป็นวิธีปฏิบัติที่เกิดเฉพาะหน้า ก็ปฏิบัติอย่างนั้น

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

สอบตก สอบได้ ควรเชื่อใคร

บางคนชอบไปหาหมอดู หมอดูบอกว่าต้องสอบได้ที่หนึ่ง แต่ปรากฏว่า สอบตก หมอดูว่า สอบตกกลับสอบได้เพราะเราขยัน **เราต้องสร้างความคิดให้กับดวง หาโช้ดวงทำให้เราดีไม่ ต้องสร้าง** อยู่เฉย ๆ ดีได้อย่างไร **มันต้องเกิดจากการกระทำ** คือ กฎแห่งกรรมนั่นเอง

การสร้างความคิดให้กับดวง ก็คือสร้าง **ศีล สมาธิ ปัญญา** ให้เกิดขึ้นแก่ตัวเรา แล้วเราจะอบอวล ทนกลม ผู้ที่มีสมาธิจะเป็นคนขยันหมั่นเพียร และเป็นผู้มีปัญญา คนที่มีปัญญาแหลมลึก แผลมลึกต้องมีสามคม

คมกริบ ไว้ภายในจิต ไม่บอกใคร แสดงออกในเมื่อมีความจำเป็นจะต้องใช้

คมคาย มันยังเป็นหลุม เป็นบ่อ ไม่เสมอ ก็เอาบุงมาแทง อย่างนี้เป็นต้น

คมสัน มันต้องใช้ขวานตอกย้าลงไป จึงจะเข้าเรียบร้อยดี นี่มันมีในลักษณะศีล สมาธิ ปัญญา ครบ

ศีล คือ สถาปนิก ออกรูปแบบพื้นฐานให้คนชอบ

สมาธิ คือ วิศวกร รู้วาระจิต รู้จักน้ำหนัก รู้จักชั่งตวงวัด รู้จักวาระจิตของคนในฐานะเช่นไร ควรทำกับเขาอย่างไร รู้จักกาลเทศะ รู้จักบาป รู้จักบุญ รู้จักคุณ รู้จักโทษ รู้จักสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ที่วิศวกร

ปัญญา คือ นายช่าง ลงมือทำทันที มิได้รอรีแต่ประการใด
ถ้าใครเป็นทั้งสถาปนิก วิศวกรและนายช่างแล้ว รับรองคนนั้นเอา
ตัวรอดปลอดภัยในอนาคต

ใช้หนี้ตัวเองด้วยการเรียนหนังสือ

คนเกิดมาดี มีปัญญา คนนั้นอยู่รอดปลอดภัย คนไหนปฏิบัติธรรม
ไปรอดแน่ คนไหนไม่มีคุณธรรม คนนั้นไปไม่รอด ไม่ปลอดภัย ถึงมีความรู้
สูงอย่างไรก็เอาตัวไม่รอด ถ้าเราใช้หนี้ตัวเองด้วยการทำงานให้แก่ตัวเอง
ทำงานในการเรียนหนังสือ ทำงานในการสร้างหลักฐานขึ้นมา อย่างนี้ใช้หนี้
ตัวเอง เกิดมาอย่าให้เสียชาติเกิด ถึงจะอยู่ในโลกมนุษย์ก็ตาม พยายามสร้าง
ความดีเป็นการใช้หนี้ตัวเอง มีความหมายอย่างนี้

ย้อนอดีตเรียนหนังสือในกาลาวัด

ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย วันนี้เป็นวันพระ เมื่อก่อนนี้วันพระ
คนจำเมน จำได้ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนเด็ก ๆ มาเรียนหนังสือที่วัด เพราะ
วันไหนต้องเก็บโต๊ะกัน เขาจะทำบุญกันในวันพระ หรือเขาจะมีงานศพกัน
ก็เก็บโต๊ะเก็บเก้าอี้ เก็บกระดานดำ มีงานบวชขนาดก็ต้องเก็บโต๊ะ จึงรู้ว่า
เขาทำบุญวันพระ นำข้าวขัน แกงโต มาถวายพระ และสดับพระธรรมเทศนา
มันยังฝังแน่นมาตั้งแต่เป็นเด็ก เดี่ยวนี้เด็กโตเป็นหนุ่มเป็นสาวหน้าขาว ๆ ใน
สังคม ไม่รู้จักคำว่าวันพระ ในปฏิทิน ไดอารี่ก็ไม่มีวันพระแล้ว ไม่มีข้างขึ้น

ข้างแรม จันทรคติ บางเล่มไม่มีเลย มีแต่วันอาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัส ศุกร์ เสาร์ วันที่ ๑ ถึง สิ้นเดือน นี้แหละก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ แล้วอะโรมันจะฝังแน่นหนาในชีวิตของท่าน คงหมดโอกาสไปแน่นอนแล้ว คนโตไม่จำก็ต้องให้เด็กว่า แค่พ่อแม่ก็ยังลืมวันพระ ไม่รู้ว่าวันพระเป็นวันอะไร วันสร้างบุญทำให้เกิดพระในใจ วันพระเราต้องดสร้างความสุข สร้างตัวให้ดี มีจิตใจเมตตาปราณี อารีเอื้อเฟื้อ ขาดเหลือคอยดูกัน เป็นสายสัมพันธ์ของบุคคลที่มีคุณธรรมและมีคุณภาพ

เมื่อก่อนนี้ ปู่ย่าตาทวดเรา เรียนหนังสือในศาลาวัดมาโดยตลอด เป็นใหญ่เป็นโตก็อาศัยศาลาวัดเป็นศาลาการเปรียญ ต้องเรียนหนังสือที่ศาลาวัด เดียวนี้โรงเรียนก็แยกออกไป เด็กไม่เข้าวัด เพราะพ่อแม่ก็ไม่พาเด็กมาวัดแต่ประการใด ในการปฏิบัติหน้าที่ยุคใหม่โลกาภิวัตน์ โลกหมุนเวียนไปสู่ความตายไวที่สุด โลกมีความเจริญ แต่จิตใจไม่พัฒนา จิตใจก็เลวลงไปสู่ความโลภ ความโกรธ ความหลงตลอดรายการ ไหนเลยเล่าเทคโนโลยีจะแก้ปัญหาสร้างความดีในสังคมนั้น ไม่มีแล้ว คนเราขาดการมีน้ำใจ ขาดกำหนดจิต ขาดน้ำใจชีวิต เป็นภัยต่อสังคม เป็นภัยต่อเหตุการณ์มากมาย เราท่านทั้งหลายต้องมีน้ำใจนะ **ขาดน้ำสิ้นชีวิต ขาดคู่คิดชีวิตยังอยู่**

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

สอบตกเมื่อไรคิดถึงครูเมื่อนั้น

พระมาบวชกันไม่ใช่จะดีทุกอย่าง บางองค์ก็บวชตั้งใจปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ระวังถึงคุณบิดามารดาทุกวัน บวชเณรให้แม่ บวชพระให้พ่อ ถ้าพระภิกษุนวณะนี้ได้อย่างนี้จะคิดถึงแม่ นี่แหละท่านทั้งหลาย ลูกที่ผลาญเงินผลาญทองพ่อแม่ พ่อแม่ตามใจลูก ลูกไม่ผูกพันกับพ่อแม่เท่าไรนัก ต้องทุกข์ยากลำบากจึงจะคิดถึงพ่อแม่ ถ้าไม่มีทุกข์จะไม่คิดถึงพ่อแม่แต่ประการใด นักเรียนนักศึกษาเวลาเรียนไม่ได้สนใจต่อครูบาอาจารย์ที่สอน แต่ถ้าไปสอบตกเมื่อไรจะคิดถึงครูเมื่อนั้น ท่านทั้งหลายจะเห็นด้วยหรือไม่ นี่เป็นเรื่องของตัวเอง ไม่ใช่ว่าคนอื่นเขาไม่ให้ทำความดี

ถ้าเราบปริญญาติ-โกโชนาตินี
ตายไปชนาตินหน้าตองได้บปริญญาเอกน

พวกเราเดี๋ยวนี้นิยมไปไหว้พระเป่าหัว ลง “นะ” หน้าทอง เรียกกันว่า มหานิยม อาตมาไม่เชื่อว่าเป็นมหานิยม มหานิยมไม่ใช่อยู่ที่พระลงนะหน้าทอง หลอกกัน แต่อยู่ที่การมีวิชาความรู้ สังคมยอมรับ เข้ากับฝรั่ง ฝรั่งก็โอเค เข้ากับไทย ไทยก็โอเค ถ้าลูกไม่มีวิชาความรู้จะเข้ากับใครเขาได้ มีเงินก็ ร้อยล้านก็ไม่ได้ อาตมาใช้หลักนี้ เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง ต้องเรียน พากเพียรจนขวย ตำราพระพุทธเจ้าชัดเจน

ถ้าเกิดมาไม่เรียน ไม่รู้ ไม่ดู ไม่เห็น แล้วจะเกิดมาทำไม ถ้ามี

วิชาความรู้ จะติดตามตัวไปทั้งชาตินี้และชาติหน้า ขอยืนยันจากชีวิตของ
อาตมาที่บวชมานานแล้วเป็นประกันว่า เพื่อนของอาตมาคนหนึ่งสำเร็จ
ปริญญาจากกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศส แล้วก็ตาย บ้านภรรยาอยู่ธนบุรี มี
ลูกเล็ก ๆ ด้วย เป็นโรคหัวใจวายตาย กำลังเขียนหนังสือแล้วก็ฟุบลงไปตาย
หลังจากนั้น ๕ ปีมาเกิด แล้วได้มาหาอาตมาที่วัดนี้เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๐ เขา
อายุ ๑๑ ขวบ ถามอาตมาว่า ท่านจำผมได้ไหม อาตมาตอบว่า หนูเป็นใคร
ลูกใครละ เขาบอก ดอกเตอร์กฤษณ์ใจละ ที่จบมาจากกรุงปารีสฝรั่งเศส
เกิดมาได้ ๑๑ ขวบ จำความได้หมด แต่ภรรยาไม่ยอมเชื่อ เขาจึงบอกภรรยา
ว่าขอหนังสือคืน ๓ เล่ม ไปเปิดดูเลย นี่อาตมาเห็นชัด หนังสือภาษาฝรั่งเศส
๓ เล่มขอลับคืนแล้วเขาก็ไปฝึกเอาใหม่ จึงยอมรับว่าเป็นเพื่อนของอาตมา
เอง เพราะเขาบอกได้หมดว่าอาตมาให้สวดมนต์เขาก็เรียบร้อย เมื่อวันที่เท่าใด
จำได้แม่น นี่ตายไปแล้วก็เกิดรำลึกชาติได้ เพราะตายไปแค่ ๕ ปี เท่านั้น
แล้วต่อมาก็ไปได้ภรรยาอยู่ที่ญี่ปุ่น นี่แหละท่านทั้งหลายขอฝากไว้ มีลูก
มีหลานให้เรียนไว้ ถ้าเราจบปริญญาตรี ปริญญาโทในชาตินี้ ตายไปชาติหน้า
ต้องได้ปริญญาเอกแน่ ถ้าชาตินี้ก็ไม่ได้เรียน อดีตก็ไม่ได้เรียน ชาติหน้าก็
ไม่ได้เรียน แล้วจะเป็นอะไร นิสยปัจจุบันไม่มีที่จะเข้าโรงเรียนเข้ามหาวิทยาลัยได้

ท่านทั้งหลายเอ๋ย วิชาติดตัวไปได้แน่นอน สมบัติเอาไปไม่ได้ มีลูก
มีหลานให้เรียนหนังสือไว้ให้ได้ เป็นดอกเตอร์ให้ได้ ตายแล้วเอาไปได้แน่
ถ้าเรียนเก่งมาก รับรองว่าชาติก่อนเรียนมาแล้ว เตรียมลูกหลานให้เรียนวิชา
ไว้ให้ได้ก่อน เป็นบัณฑิตแล้วจะทำได้ทุกอย่าง ชอบตรงไหนก็ทำตรงนั้น

พระพุทธรเจ้าสอนคณฤช: ต้องเรียนหนังสือ

พระพุทธรเจ้าของเราเป็นยอดนักพัฒนาที่สุด แต่ทำไมไม่เชื่อฟัง พระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้าบอกคณฤชว่า มีลูกต้องเรียนหนังสือ เรียนตามจริตที่ชอบ ไม่ใช่นั่งวิปัสสนาตามจริต ชอบอย่างไรนั่งอย่างนั้น เรียนตามจริตที่ชอบ เช่น ชอบแพทย์ก็ต้องไปเรียนแพทย์ ชอบวิศวกร ก็ไปเรียนวิศวกร ขอเจริญพรท่านผู้เป็นบิดามารดา อย่าขัดใจลูก ลูกต้องการจะเรียนอะไรก็อย่าขัดใจต้องตามใจ มิฉะนั้นจะเสียลูก อย่างลูกนายพลโทคนหนึ่ง ลูกจะเรียนไม่ยอม ต้องอย่างนั้น ต้องอย่างนี้ แม่ก็จู้จี้จุกจิก ลูกเลยออกไปอยู่บ้านเพื่อนจนบัดนี้ ลูกคนเดียวด้วย ก็ขอฝากท่านทั้งหลายไว้ จะยากดีมีจนเอาเรียนให้ได้ นี่แหละคณฤชระ แปลว่า เกิดมาต้องเรียนวิชาทุกคน เพื่อติดตลบไปในอนาคต แต่เรานับถือศาสนาอะไรก็เรียนศาสนาด้วย อย่างนี้เป็นต้น

ที่จังหวัดสิงห์บุรีเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีครอบครัวหนึ่งพ่อเป็นจับกังแม่รับจ้างซักรีด ลูก ๕ คน ชอบสวดมนต์ภาวนา ลูกก็ทำงานรับจ้างที่โน้นที่นี้ ก็ให้อาตมาฝากไปอยู่ที่ลอสแอนเจลิส เขาทำงานล้างชามในร้านอาหาร เอาเงินไปเรียนได้ดอกเตอร์หมด ๓ คนเลย ส่วนน้องสาวสองคนก็เป็นแม่ค้าขายทองอยู่กรุงเทพฯ ทุกวันนี้ไปลูกบ้านให้พ่อแม่อยู่ที่บางกะปิ

เรียนให้รู้ ดูให้จำ เกิดมาไม่รู้ เกิดมากำไ

พระพุทธเจ้าสอนตรงไหน เรียนให้รู้ ดูให้จำ เกิดมาไม่รู้ เกิดมากำไ คนไม่มีวิชาความรู้คนไร้ความหมาย ไม่มีค่าของคน ขอเจริญพรยุคใหม่สมัยนี้ เรียนสูงก็จริง ขอประทานโทษ แต่ราคาคนตก ไม่มีคุณธรรมเลย ก็ขอฝาก ท่านทั้งหลายไว้ด้วย โบราณท่านกล่าวไว้ว่า กันอยู่ที่แม่ แก้อยู่ที่พ่อ ก่ออยู่ที่ลูก ลูกเดี๋ยวนี้อ่อยาเสพติด ก่อเรื่องให้พ่อได้เดือดร้อน บางคนก็ก่อวิชาการ ให้พ่อแม่ดีอกดีใจ ก่ออยู่ที่ลูก ปลูกอยู่ที่ครู ความรู้อยู่ที่ศิษย์ จะได้เป็นมิตรกัน ๔๐ กว่าปีของอาตมาได้ทำให้คนเป็นดอกเตอร์ ๗๐ กว่าคนแล้ว ไปอเมริกา ๒๙ คน ต้องกลับมาแน่นอน ยุโรปก็กลับมาแล้ว จบดอกเตอร์ทั้งนั้น มีอยู่คนหนึ่งแม่เขาอยู่โคกสำโรง จบดอกเตอร์แล้วสมัครเข้าทำงาน เขาเรียกพร้อมกันหมด ๕ งาน เรียนหนังสือเก่ง สวดมนต์ให้ไว้พระ พ่อแม่ดีเป็นอย่างนี้

รู้ไว้ช้ว่าใส่ป่าแบกหาม

วิชาสำคัญมาก นักเรียน นิสิต นักศึกษา โปรดนึกถึงวิชาไว้ ู้ไว้ ู้ไว้ ช้ว่าใส่ป่าแบกหาม ต้องเรียนทุกอย่างเป็นวิชาเอกของชีวิต คนที่ไร้วิชาขาดเหตุผล ไม่มีใครนับหน้าถือตา ไม่เป็นมหานิยมในวงศ์ตระกูลนี้ พยายามเรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง ถ้าท่านทำกรรมฐานได้ ท่านจะรักการเรียนเพียร ขวนขวาย จะเกิดทุนฐาวิชาการ เป็นหลักฐานสำคัญ ไม่มีวิชาความรู้เหมือนเราไร้ครูชีวิต ไม่เป็นผู้นำของตนเอง อย่าทำจ้ม ๆ จ้ำ ๆ ได้ใหม่ ทำอะไรทำจริง น้อย ท่านจะได้ของจริงไป ท่านมาทำของปลอมท่านก็ได้ของปลอมไป

เจ้าชายสิทธีตตะ: ทรงสำเร็จการศึกษา ๑๘ สาขา

พระพุทธเจ้าไม่เข้าไปนั่งหลับตาแล้วมาสอนไม่ใช่นะ ท่านเรียนมาพร้อม ในสมัยเจ้าชายสิทธีตตะ ท่านทรงได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี จากอาจารย์ที่มีชื่อเสียง วิชาที่ท่านทรงศึกษาเป็นศิลปศาสตร์ ๑๘ สาขา นี่คือนักจักรพรรดิ ถ้าใครมี ๑๘ ศาสตร์ได้ก็เป็นจักรพรรดิ พร้อมทั้งจะสอนด้านวิชาการ ถ้าเป็นชาวพุทธต้องเรียนบาลีไปด้วย ๑๘ ศาสตร์ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ เจ้าชายเรียนมาจบ วิชายุทธศาสตร์ คือ วิชานักรบ
๒. รัฐศาสตร์ เป็นวิชาการปกครอง
๓. นิติศาสตร์ วิชากฎหมายและจารีตประเพณีต่าง ๆ
๔. พาณิชยศาสตร์ วิชาการค้าทุกชนิด
๕. อักษรศาสตร์ แปลว่าวิชาการวรรณคดี ภาษาทุกอย่าง
๖. นิรุกติศาสตร์ วิชาภาษาทั้งหลายทั้งของตนและชนชาติที่เกี่ยวข้องกัน
๗. คณิตศาสตร์ วิชาคำนวณ
๘. โขติศาสตร์ วิชาดูดวงดาว เราจะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ดูดวงดาวเก่งทุกพระองค์ อย่างเช่นรัชการที่ ๔ ทรงชำนาญทางดาราศาสตร์และโหราศาสตร์
๙. ภูมิศาสตร์ วิชาดูแผนที่ ของประเทศต่าง ๆ
๑๐. โหราศาสตร์ ต้องรู้ด้วย มันอยู่ในศิลปศาสตร์ วิชาโหราศาสตร์จากพยากรณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ

๑๑. เวชศาสตร์ วิชาแพทย์ เรียนหมด
๑๒. เหตุศาสตร์ วิชาว่าด้วยเหตุผล
๑๓. สัททา วิชาไวยากรณ์
๑๔. วิชาสัตตศาสตร์ วิชาคุณลักษณะสัตว์ และดูเสียงสัตว์ ว่าดีหรือร้าย
ประการใด ไม่ใช่สัตตแพทย์ โยคะศาสตร์นี้แหละคือวิชาช่างกล เรียนหมด
๑๕. วิชาศาสนศาสตร์ ศาสนาทุกศาสนาเรียนมาหมด ไม่ใช่เรียน
เฉพาะพุทธ
๑๖. มายาศาสตร์ หรือตำหรับพิชัยสงคราม เป็นวิชากลอุบาย
๑๗. คัมภีร์ศาสตร์ วิชาร้องรำ หรือนาฏศาสตร์ หรือดนตรี
หรือดุริยางค์
๑๘. ดันทศาสตร์ เป็นวิชาการประพันธ์บทกลอน

ขอเจริญพรว่า เจ้าชายสิทธัตถะ เรียนจบทุกอย่าง จนไม่มีที่เรียน
แล้ว ที่ตักสิลา ก็ไม่มีให้เรียน ครูอาจารย์ก็ไม่มีอะไรสอน เพราะเรียนจบ ๑๘
ศาสตร์แล้ว ถ้าโอรสพระมหากษัตริย์พระองค์ใดได้เรียนจบ ให้ตั้งเป็นจักรพรรดิ
พราหมณ์ทำนายตอนที่ประสูติว่าถ้าเป็นฆราวาส จะได้เป็นจักรพรรดิเก่ง
ในสมัยนั้น ถ้าออกบวชจะได้เป็นพระพุทธเจ้า นี่แสดงว่าพระพุทธเจ้าของเรา
เราเรียนจบครบทุกวิชาแล้ว จึงสอนได้ แต่เหตุใดเล่าพระพุทธเจ้าจึงต้องเสด็จ
บรพชาด้วย เพราะยังมีอีกวิชาที่ไม่มีครูสอน หากครูสอนไม่ได้เลย วิชานั้นคือ
วิชาแก้ปัญหา วิชาแก้ทุกข์ วิชาที่จะสร้างความสุขให้แก่ชีวิตนี้ ไม่มีครูสอน
ต้องศึกษาเอง แต่จากคำว่าบรพชาของพระองค์นั้นไม่ใช่ว่าจะหนีลูกหนีเมีย

ตัดช่องน้อยเฉพาะพระองค์ ทรงไปศึกษามากจนจบครบ จึงกลับมาโปรดพระมหาลี
โปรดพระโอรส โปรดพระบิดา โปรดพระมารดา โปรดพระประยูรญาติ
โปรดประชาชนทั่วไป พร้อมที่จะสอนทุกประการ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ทั้ง
๒ วิชา คือ ศิลปศาสตร์กับแก้ปัญหาวีชีวิต เรากลับไปทิ้งเสียหมดเลย มีลูก
ก็ไม่ให้เรียน ไม่สนใจที่จะให้ลูกเรียน อาตมาว่าไม่ยากเลยที่จะให้ลูกเรียน
หนังสือ ปุณฺณิสัยลูกตั้งแต่เล็ก ๆ ให้สวดมนต์ สวดพาทิมหากา ดนตรีไทย
สำคัญมาก ทำให้อารมณ์ดี ทำให้ปัญญาดี ทำให้คิดดี ทำให้แก้ปัญหาค
ู้โดยบังจัตตั้ง ที่พระพุทเจ้าทรงบรรพชา ก็ทรงต้องการวิชานี้ เามาสอน
ญาติโยม มีทั้งปริยัติศาสนา ปฏิบัติศาสนา ปฏิเวธศาสนา

ปฏิเวธ แปลว่าอันถึงสัจของการศึกษาเล่าเรียน ไม่ใช่หมายความว่า
เรามีลูกชายลูกสาวให้ไปเรียนบาลีทั้งหมด แต่จำเป็นก็ต้องเรียน ถ้าเราเป็น
ชาวพุทธ อย่างเช่นสมเด็จพระเทพฯ ท่านก็รู้บาลี แลบาลีก็ได้ เล่นดนตรี
ก็ได้ รู้ไว้ช่วยใส่บาแบกหาม รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี ถ้ามี
ลูกหลานควรให้เรียนดนตรี

ลานวัด ลานใจ ลานกีฬา ลานดนตรี อยู่ในวัดมานานสมัยสุขุทัย
แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว ลานวัดคือร่มรื่น มีต้นหมากรากไม้สวยสดงดงาม ลานใจ
นั่งสมาธิภาวนา สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มีอีกแล้วคือลานใจ ส่วนลานกีฬา
นั้นเพราะการศึกษากับการศาสนาเป็นอันเดียวกัน วัดต้องมีการศึกษา เช่น
บาทหลวงต้องเป็นเจ้าของโรงเรียน เจ้าอาวาสต้องเป็นเจ้าของโรงเรียน ก็มีลาน
กีฬา เด็กจะได้ไม่เสียดาย ไม่ไปติดยาบ้า ลานดนตรี เด็กก็จะผลิตผลิตอารมณ์
ดีแจ่มใส มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณแล้ว ไม่ใช่ว่าอาตมาพูดว่าดนตรีใช้ไม่ได้ในวัด
อย่าสี่มนะ โขน รามเกียรติ์ เล่นในวัด ฉลองโบสถ์ ฉลองศาลา ไม่เสียดาย

วัยเรียน วัยรู้

ความดีมีมันมีหลายประการ แต่วัยเรียนวัยรู้เป็นวัยที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน หมั่นเพียรขวนขวาย และต้องมีขันติธรรม

ความอดทน เป็นสมบัติของนักต่อสู้

ความรู้ เป็นสมบัติของนักปราชญ์

ความสามารถ เป็นสมบัติของนักประกอบกิจ

ความมีระเบียบทุกชนิด เป็นสมบัติของผู้ดี

ต้องเอาหลักนี้ไปใช้ และ **หลักที่สอง** เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง ต้องท่องไว้เลย **ข้อสาม** หมั่นจดหมั่นจำทำให้จริง สิ่งใดงามอย่าได้งด คุณหญิงจำเป็นตำรา ได้ดีแน่ ความดีมีมันมีมากเหลือเกิน ก็ขอฝากหนูไว้เลย หนูหนึ่งนะต้องสร้างมหรานิยมให้มากที่สุด คืออะไร มหรานิยมอยู่ที่ไหน อยู่ที่วิชาความรู้ มหรานิยมอยู่ที่ไหน อยู่ที่เรียนหนังสือเก่ง เร่งก้าวหน้า กล้าประหยัด ไม่ขัดพวกพรรค รักษาความสะอาด ฉลาดรอบคอบ ซอประวัง ตั้งใจตรง ทรงศีลธรรม นำทางถูก ปลูกสติ ดำริชอบ วิชาความรู้สำคัญมากเป็นมหรานิยม ถ้าหนูไม่สนใจเรียนเลย ไม่สนใจสวดมนต์ไหว้พระ ไม่สนใจอ่อนน้อมถ่อมตน ปากหวานตัวอ่อนมือเป็นหงอน วิชาไม่รู้ ไม่ตั้งใจเรียนอะไรเลย มัวแต่เที่ยวเตร่ สรวลเสเฮฮา ดังที่กล่าวมาแล้ว ใครจะนิยมไหม ที่หนูตั้งใจเล่าเรียนหาวิชา ความรู้ใส่ตัวแล้วนั้นยอมเป็นมหรานิยม ๒ ประการ มีความรู้ต้องคู่กับความดี จะได้มีปัญญา จะได้แก้ปัญหาได้ เพราะฉะนั้น ขอขออนุญาตมหรานิยมอยู่ที่ไหน

ทดลอง เรียนรู้ สร้างเสริมประสบการณ์

มหานิยมอยู่ที่ความรู้ ตั้งใจเรียน สนใจเรียน หาวิชาความรู้ใส่ตน มีคนนิยมชมชอบและหนูต้องหาเสน่ห์ด้วย กำลังเป็นวัยรุ่น รุ่นเรียน รุ่นรู้ รุ่นครูตัวเอง และเป็นผู้นำตัวเอง สอนตัวเองอย่างนี้จึงจะถูกต้อง โดยมีคุณธรรม เป็นเสน่ห์ ๑ ช่วยตัวเอง ๒ ตั้งฟังตัวเองได้ ๓ ต้องสอนตัวเองได้ หนูอยากดีเด่น ต้องช่วยสังคมได้ ช่วยส่วนรวมได้ ช่วยโรงเรียนได้ ช่วยครูบาอาจารย์ได้ และสิ่งไหนเป็นส่วนรวมก็น่าจะช่วยตรงนี้ หนูจำได้เลย มหานิยมรุ่นหนูนี้คือ ขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง ไปบอกเพื่อนฝูงด้วยนะ มีความรู้จะไปช่วยงาน ฐานะหนูจะดี หนูจะมีปัญญา จะได้เป็นดอกเตอร์ในวันหน้า มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่บนบั้น แขนง ตกถิ่นฐานใดคงไม่แคลน ถึงคับแค้นก็พอยังประทังตน มีจรรยา มารยาท อนาคตเกิดประเสริฐผล ถ้าขาดวิชาความรู้แล้ว นกไม่มีขน คนไม่มีความรู้ บินไปไหนไม่ได้จำได้เลย มีวิชาความรู้จึงจะบินไปได้ตามความสามารถ ตามสมควร คนรุ่นหนูต้องสร้างอย่างนี้ อย่าไปสร้างอย่างอื่น หมั่นสวดมนต์ไหว้พระ แล้วก็ทำบุญตักบาตร หนูจะเป็นคนดีในสังคม มีทั้งความรู้คู่กับความดี มีทั้งเสน่ห์มหานิยม เสน่ห์คือ มีคุณธรรมอยู่ในจิตใจของหนู อดทนต่อผู้พากเพียร เรียนหนังสือต่อไป และอย่าตามใจตัวเองเพราะจะทำให้เสียคน

บนขอให้สอบัติที่ ๑

บนบานศาลกล่าว บนกับผี ตีกับพระ เป็นความจริงหรือไม่ แล้วม गयाหรือเปล่า จะเล่าเป็น ๒ ประเด็น ประเด็นแรก คนหาที่พึ่งไม่ได้ จะไป

ว่าเขาก็ไม่ได้ เมื่อสมัยพุทธกาลนานมาแล้วนั้น ก็ขอพูดให้ฟังว่า พระพุทธเจ้า
ยังไม่ตรัสรู้ คนก็ไปหาผีเจ้าเข้าทรงก็ยังมีความดีอยู่เหมือนกัน ตอนนั้นยังไม่
พบความจริง แล้วขุนนาง สุชาดา เอาข้าวมธุปายาสไปบนกับเทวดา
ถวายเทวดาทุกครั้ง เพื่อขอศีลขอพรให้เทวดาให้พร และช่วยเหลือ มีมาก่อน
พุทธกาลแล้ว แต่ยังไม่ทราบความจริง บางคนก็หาที่พึ่งทางใจไม่ได้ มันทุกข์ใจ
เหลือเกิน ก็ไปหาหมอดูบ้าง ไปบนบานศาลกล่าวบ้าง ไปเจอสาลเจ้าพ่อ
ก็บนขอให้สอบได้ที่หนึ่ง ขอให้สอบไล่ได้

บางคนก็เข้ามาในประเทศไทยเยอะเยอะ ไปบนอะไรู้ใหม่ ที่กรุงเทพฯ
นี่เขาบนอะไรกัน ศาลพระพรหมโงละ พระพรหมก็มีคนมาไหว้ ขอเท็จจริงได้
อยู่ข้อเดียวคือ กำลังใจ คิดมั่นใจว่า พระพรหมช่วยเราได้แน่นอน คิดว่า
อย่างนั้นแต่โดยวิธีปฏิบัติแล้วช่วยไม่ได้หรอก ถ้าเราจะบนว่าขอให้สอบได้ที่
หนึ่ง ขอให้เอ็นทรานส์ได้ แต่เราก็ไปเที่ยว ไม่ได้ดูหนังสือเลย ขี้เกียจที่สุด
ไหนเลยพระพรหมจะช่วยได้ ใครจะช่วยเราได้ ตัวเราเองถึงจะช่วยตัวเองได้
คนยุคใหม่สมัยนี้ จริงไม่ชอบ ไปชอบไม่จริง ที่ได้ไม่เอา ไปเอาที่ไม่ได้
ส่วนได้เอาก่อนได้ใหม่ เพราะฉะนั้นขอสรุปว่า การบนบานศาลกล่าว ไม่สามารถ
จะช่วยตัวเองได้ แต่ข้อเท็จจริงคือตัวเรานั้นเองที่ต้องช่วยตัวเองได้ อยากจะ
เรียนให้ถึงดอกเตอร์ ต้องพยายามดูหนังสือ อย่านอนตื่นสาย อย่าน่อยาหikin
อย่าหมิ่นเงินน้อย อย่าคอยวาสนา นอนนานกึ่งงานน้อย กินบ่อยเงินหมด
มีเงินหน้าสด หมดเงินหน้าแห้งแล้งน้ำใจ

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

การศึกษาช่วยคนได้อย่างไร

๑. การศึกษาช่วยคนได้อย่างไร

อาตมาได้พยายามคิดหาเหตุผลอยู่เสมอว่า เพราะเหตุไรคนทั่วโลก จึงได้เปิดทุนการศึกษาว่าเป็นสิ่งประเสริฐในชีวิต เหนือสิ่งทั้งหลาย แทบไม่มีอะไรเทียบเท่า

ทุกคนพยายามที่จะศึกษา เสียเงินเสียเวลาเสียงานอื่นเท่าไรไม่ว่า ขอให้ได้ศึกษาก็แล้วกัน เสียอะไรยอมเสียได้ทั้งนั้น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่ป้า น้าอา ก็พยายามที่จะให้ลูก ๆ หลาน ๆ น้อง ๆ ได้ศึกษา ไม่ต้องทำอะไรเลยก็ไม่ว่า ทุ่มเทเงินทองให้เท่าไรเท่ากัน ตัวไม่มีก็กู้หนี้ยืมสินเขา ทั้ง ๆ ที่ไม่แน่ว่าจะสามารถใช้คืนเขาได้เมื่อไรก็ยอม บ้านเมืองก็ทุ่มเทให้ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ได้รับการศึกษา รัฐบาลทุกรัฐบาลก็พยายามทุ่มเทเพื่อการศึกษา กำหนดนโยบายเพื่อการศึกษาไว้อย่างสวยงาม จะทำได้หรือไม่ก็ไม่เป็นไร ขอให้ได้โซวันนโยบายอันสวยงามไว้ก่อนก็สบายใจ ทั้งนี้เพื่ออะไรกันแน่ การศึกษาให้อะไรแก่คน และเป็นจริงตามที่หวังนั้นหรือไม่

อาตมาคิดอยู่เรื่อยและคิดมากยิ่งขึ้นทุกที เพราะตัวเองต้องเกี่ยวข้องกับ การศาสนาและการศึกษาด้วยบ้างเพียงเล็กน้อย คิดแล้วก็ใจหาย เพราะมองไปเห็นแต่ความว่างเปล่า มองไม่พบสิ่งที่ควรจะพบ เท่าที่นำจะพบความจริงที่จริงที่สุด **การศึกษานำคนไปสู่สิ่งประเสริฐที่สำคัญยิ่งในชีวิต** ประการหนึ่ง และประการเดียวเท่านั้น **คือ ความสามารถช่วยตัวเองได้**

การช่วยตัวเอง เป็นเรื่องสำคัญที่สุด เป็นเรื่องจริงที่สุดเพียงเรื่องเดียวของคน เพราะไม่มีใครช่วยใครได้ ทุกคนต้องช่วยตัวเอง ช่วยตัวเองอย่างไร ช่วยตัวเองให้พ้นจากปัญหา คือ

๑. ภาวะที่ไม่พึงประสงค์
๒. สิ่งที่ไม่ต้องการ
๓. เรื่องที่ต้องแก้ไข

การศึกษาช่วยได้อย่างไร ช่วยได้ เพราะการศึกษาที่ถูกต้องทำให้คน

๑. มองเห็นตัวเองถูกต้อง
๒. มองเห็นคนอื่นถูกต้อง
๓. มองเห็นเหตุการณ์ถูกต้อง
๔. มองเห็นความเปลี่ยนแปลงชัดเจน

คำว่า **ศึกษา** เป็นภาษาสันสกฤต ตรงกับภาษาบาลีว่า **สิกขา** (มาจาก **สิกข** + **อ ปัจจัย**) แปลว่า **การศึกษาและความสำเหนียก** เป็นเครื่องมองเห็นตัวเอง หรือ วิชาที่ทำให้รู้จักตัวเอง เห็นและรู้จักตัวเองว่า

๑. มีภาวะอย่างไร
๒. มีฐานะอย่างไร
๓. มีสภาพอย่างไร
๔. ปัจจุบันเป็นอย่างไร เพราะเหตุไร
๕. ควรจะสร้างสรรค์ ปรับปรุงแก้ไขประการใด

ซึ่งก่อให้เกิดความสามารถพัฒนาตัวเองตรงเป้าหมาย ถูกกับสภาพที่เป็นจริงตามทิศทางที่ถูกต้อง ทำให้สามารถมองคนทั้งหลาย มองเหตุการณ์ทั้งหลาย มองความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายตรงตามสภาพที่เป็นจริง ซึ่งมีผลทำให้ตนพบทางแก้ปัญหาของตัวเอง ของคนที่เกี่ยวข้องกับตัว ของหมู่คณะ ของตัว ได้ตามสภาพที่เป็นจริง

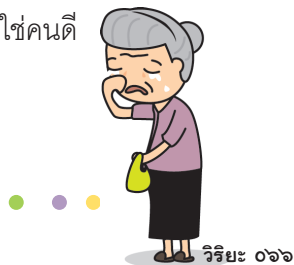
๒. การศึกษาช่วยคนได้อย่างไร

มีปรัชญาทางการศึกษาซึ่งทราบโดยทั่วกัน เพราะมีมานานแล้ว อยู่ประการหนึ่งว่า การศึกษา คือ การเตรียมชีวิต ซึ่งคงจะหมายถึง การเตรียมชีวิตคน หรือการเตรียมความเป็นคนนั่นเอง ปรัชญานี้่น่าคิดมาก ถ้าใครคิดได้ ก็มีโอกาที่จะได้รับผลของการศึกษาสมความมุ่งหมาย

ถ้าใครคิดไม่ได้ เพราะไม่พยายามคิด การศึกษาก็ช่วยอะไรไม่ได้ บางที่ยิ่งศึกษามาก ก็ยิ่งเลอะมากก็ได้

ควรคิดเรื่องชีวิตคนก่อนว่า ชีวิตคนเริ่มที่ไหน หรือ ความเป็นคนเริ่มที่ไหน

มีปรัชญาเกี่ยวกับชีวิตคนทางพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานอยู่ว่า คนที่ช่วยตนเองไม่ได้ เป็นคนเลว คนที่ช่วยตนเองได้ ไม่ใช่คนเลว แต่ก็ไม่ใช่คนดี คนที่ช่วยคนอื่นได้ เป็นคนธรรมดา คนที่ช่วยส่วนรวมได้ เป็นคนดี

จากปรัชญานี้ น่าจะยุติได้ว่า คนเริ่มเป็นคนธรรมดาเมื่อช่วยคนอื่นได้ และเป็นคนดีเมื่อช่วยส่วนรวมได้ เรื่องการช่วยตนเองได้นั้นสัตว์ทั้งหลายก็ช่วยตนเองได้เหมือนกัน ถ้าจะเอาการช่วยตัวเองได้เป็นเครื่องกำหนดความเป็นคนแล้ว คนก็เท่ากับสัตว์ทั้งหลายซึ่งช่วยตนเองได้ จะไม่ต่างจากสัตว์ประเภทใดตามที่เข้าใจกันเลย เพราะฉะนั้น คนจึงเป็นคนเมื่อช่วยคนอื่นได้

แต่จะช่วยให้เขาถูกต้องได้ ต้องช่วยตัวเองถูกต้องก่อน การศึกษาย่อมสามารถให้คนช่วยตัวเองได้ถูกต้อง

เพราะฉะนั้น **การศึกษาจึงได้แก่วิธีการเตรียมความเป็นคนในทางที่ถูกต้อง** เพื่อจะได้เริ่มเป็นคน จากการช่วยคนอื่นถูกต้องนั่นเอง

การช่วยตัวเองถูกต้อง คือ ช่วยตัวเองได้

๑. มีความสะอาด เพราะมีกินมีใช้สมควรแก่ฐานะ ไม่น้อยเกินไปจนเกิดความขัดข้อง ไม่มากเกินไปจนเกิดปัญหา ด้วยประกอบสัมมาอาชีพที่เหมาะสมแก่กำลังและความพอเหมาะ

๒. มีความสบาย เพราะเข้ากับคนได้ ซึ่งทำให้ความรักใคร่พอใจให้ความคุ้มครอง ไปที่ไหนก็สะดวกทุกแห่ง คนห่วงใยสงสารให้ความปกป้องทำอะไรก็สำเร็จด้วยดี มีคนเห็นใจให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ในทางที่พึงกระทำได้ จากการมีรศของคนที่คือความซื่อสัตย์ จริงใจ ซื่อตรง เทียงธรรมต่อคนทั้งหลาย จงรักภักดีต่อผู้ใหญ่ มีความกตัญญูตต่อเวที เป็นมโนธรรม

๓. มีความปลอดภัย โดยมีสติสัมปชัญญะกำกับการทำ การพูด การคิดในทุกกรณี ทุกสถานที่ ทุกเวลา มีความระวังตัวอยู่เสมอ มีความรู้จัก

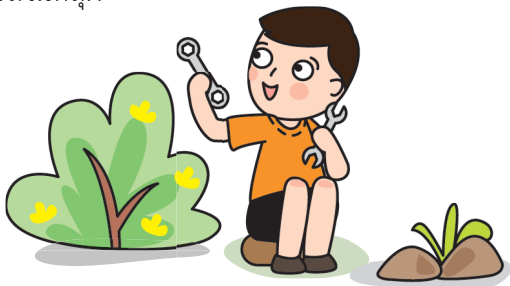

ตัวเอง รู้จักความพอเหมาะ เป็นตัวของตัวเอง ยอมรับสภาพที่เป็นจริงของตัวเอง มีความเมตตาเป็นทางชีวิต ไม่สนใจความเลวทรามชั่วช้าของใคร ไม่สนใจเรื่องของคนอื่นที่ไม่เกี่ยวกับตัวว่า ใครจะทำอะไร หรือไม่ทำอะไร สนใจเฉพาะเรื่องที่ต้องทำหรือต้องงดเว้น ด้วยการตรวจสอบตัวเองในสังคม อยู่เสมอว่า ผู้ใหญ่ตำหนิตัวเราหรือไม่ ญาติมิตรรังเกียจตัวเราหรือไม่ ผู้น้อยดูหมิ่นตัวเราหรือไม่

๔. มีความอบอุ่น เพราะไม่ตรีจิตมิตรภาพสัมพันธ์ภาพในทางชีวิต ทั้งภายในบ้านและภายนอก โดยเฉพาะภายในครอบครัวมีความสุขดี ด้วยความเคารพบูชาต่อพ่อแม่ ความนับถืออ่อนน้อมต่อญาติผู้ใหญ่ ความจริงใจ นับถือ และให้เกียรติ ให้ความยกย่องถนอมน้ำใจต่อสามีภรรยา ความเมตตาปรานีที่ถูกต้องต่อลูกหลาน ความเรียบร้อยแห่งหน้าที่ และการงานที่ปฏิบัติจัดทำ เพื่อความเป็นสวรรค์สุขาวดีแห่งครอบครัว ซึ่งเป็นทางแห่งความอบอุ่นของชีวิตทุกระยะเวลา

ทั้งหมดที่ว่านี้ เกิดจากการศึกษาที่มุ่งสร้างคุณธรรมเป็นหลักการเพื่อชีวิต วิชาเป็นวิธีการเพื่อชีวิตเพื่อผลิตเด็กให้เป็นเด็กดีมีความรู้ จะได้เติบโตเป็นพลเมืองดี มีความสามารถในที่สุด

๓. ข้อควรรู้ ข้อแนะนำ และ ข้อควรปฏิบัติ อยากปัญญาดีอย่างไร

อยากปัญญาดีมีชัย ชัดส้วม รับรองปัญญาดีทุกคน ไม่ใช่เรื่องโกหก
อาตมาไปซื้อบ้านประตูหน้าต่างต่างจากกำแพงเพชร ไปเจอเด็กคนหนึ่ง บอก
หลวงพ่อกุหลาบคนนั้นหัวไม่เอาไหนเลย สอบตกอยู่เรื่อยอยากจะเรียนหนังสือ
ทำไมจะมีปัญญา บอกว่ามาบวชเณรที่นี่ พอบวชแล้วเณรชัดส้วม บอกผมอยู่
ที่บ้านไม่เคยชัด ตื่น ๒ โมงเช้า ใครหาข้าวให้กิน บอกแม่ ก็ชัดส้วม ชัดไปชัด
มากก็รักความสะอาด อยู่มาได้หน่อยสัก แล้วไปเรียนหนังสือต่อ เรียนไปเรียน
มากกลายเป็นผู้พิพากษา ไปสอบได้ที่หนึ่งเลย นี่ชัดส้วม

เรื่องจำเป็นนี้มีอาบสงส์สูง

ห้องส้วมเป็นอันดับหนึ่งของโลก มันเป็นการบำบัดทุกข์อย่างดียิ่ง
พระพุทธเจ้าสอนว่าเป็นอาบสงส์สูงยิ่ง พระภิกษุสงฆ์ผ่านห้องน้ำไปพบสกปรก
แล้วหนี อาบตีโทษ เป็นอาบตีนะ

ขอเจริญพรญาติโยมไว้ ถ้ามีลูกหลานอยากปัญญาดี ชดส่วมที่บ้าน ให้สะอาด ชดไว้รับรองปัญญาดีแน่ คนเราที่ไม่อยากเข้ามี ๒ แห่ง โรงพยาบาล กับห้องส่วม ไม่จำเป็นไม่มีใครเข้าไปหรอก มันเบื่อเหลือเกิน ถ้าไม่จำเป็น คนไม่อยากเข้าหรอกสองอย่างนี้ ที่มีอานิสงส์มากคือส่วมกับโรงพยาบาล

อาตมาประสบมาแล้ว คอหักแล้วพยาบาลว่ายังไง เขาบอกว่า “หลวงพ่อกับอีกชี หลวงพ่อกับอีกชีนี่ไม่อดเลย” อาตมาบอก “โอ้โฮ มันเข็ดแล้ว จะให้คอหักอีกหรือไง” ไม่จำเป็นไม่เข้าหรอก

ห้องน้ำห้องส่วมเหมือนกัน ใครไม่จำเป็นจะไม่เข้า จำเป็นจึงจะเข้า **เรื่องจำเป็นนี้มีอานิสงส์สูง แต่คนไม่รู้ เส้นผมบังภูเขา**

กฎแห่งกรรมจากการเสพยา ดับสุราตัดตัวมา ๖๐ % เรียนไม่ไหว

กฎแห่งกรรมจะบ่งบอกออกมาเป็นดุจเครื่องคอมพิวเตอร์ว่า คนนี้สุราเมรัย เครื่องดองของเมานานาชนิดทุกประการ ถ้าเรานั่งภาวนาเราจะรู้ตัวเองว่า อดีตชาติเราเสพยานี้มาใหม่ ถ้าตัดมา ๖๐ เปอร์เซ็นต์ รับรองว่าเราจะไม่ต้องเรียนอะไรเลย เรียนไม่ไหวแล้ว และเป็นโรคปัญญาอ่อน ไปเรียนอะไรก็ไม่จบหลักสูตรมัธยมศึกษา แน่นนอนและเป็นความจริงด้วย

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

เกิดมาแล้วต้องเรียนหนังสือ

ญาติโยมทั้งหลายเอ๋ย วันนี้เรามาตีความกัน วันเกิดของพระพุทธเจ้า เรามานึกถึงตัวเราทุกคน นึกถึงตัวเราว่าเกิดมาทำอะไรบ้าง เกิดมาแล้ว ต้องเรียนหนังสือ พระพุทธเจ้าท่านก็เรียนมาถึง ๑๘ ศาสตร์ จบ ๑๘ ดอกเตอร์ ต้องเรียนนะ ไม่ใช่เวียนเทียนส่งเดชไป

เกิดมาทำไมกัน เกิดมามีกรรม เกิดมาทำอะไร เกิดมาสร้างคามดี ใช้หนี้เวรกรรมจึงจะถูกต้อง เกิดมาแล้วต้องเรียนหนังสือ ต้องหาวิชาใส่ตัว สอนตามพระพุทธเจ้าในวันวิสาขบูชา ไม่ใช่สอนไปสวรรค์นิพพานอย่างที่เขาสอนกัน เวียนเทียนไปสวรรค์ เป็นไปไม่ได้ เอาตรงนี้ไปใช้หน่อย เป็นธรรมนะ

ลูกเราเกิดมาแล้ว เหมือนพระพุทธเจ้าประสูตินั่นเอง ตีความเข้ามาหาตัวเองว่า เขาถูกเรียนหนังสือ ตั้งใจให้มีวิชาความรู้ต่อไป ในเมื่อมีวิชาความรู้แล้ว ก็หาเหตุผลเจริญธรรม เจริญศีล ถึงจะสำเร็จเสร็จพลันทันเวลา ก็ไปช่วยเหลือคนอื่นต่อไปให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เรียนมาเก็บนะ

ขอให้คิดในวันวิสาขะ ไปวางแผนให้ลูกท่านต่อไป เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้จริง เรียนรู้แล้วจะได้ออกไปสู้งาน ฐานะเราจะได้ดี เราจะได้มีปัญญา เรียกว่า พัฒนาเศรษฐกิจประกอบอาชีพการงานดีแล้วเราก็จะเริ่มแก่ จะไปทางไหน ก็เตรียมตัวตาย เหมือนพระพุทธเจ้าไม่มีรอดเลย

ให้อาตมาต่อการเรียน

อาตมาเมื่อสมัยโบราณเป็นเด็ก เดินไปเรียนหนังสือระยะทาง ๑๑ กิโลเมตร ต้องเดินไปมาตั้ง ๒๐ กว่ากิโลทุกวัน แสนจะยากลำบากจริง ๆ ยานพาหนะก็ไม่สะดวกในสมัยนั้น บางคราวฝนตก บางคราวหนาว บางคราวร้อน และต้องประสบกับความเมื่อย ปวดหัว กระจาย ความเจ็บไข้ บางครั้งอาตมาไปโรงเรียนไม่มีข้าวกินเลย สตางค์ก็ไม่มี นี่อาตมาขึ้นมาด้วยตนเอง ไปอยู่โรงเรียนวัดบางพุทรา กลับมาที่บ้านมีดทุกวัน ดี ๔ ก็ต้องเตรียมตัวเดินทาง บางครั้งก็ห่อข้าวไปห่อหนึ่ง ปลาหูดตัว ไข่เค็มตัว จำได้ ด้วยความหิวกระจายเหลือเกิน ความเจ็บไข้ความคร่ำคร่งในการดูตำราอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ จะขอสตาจียาย ขอแม่แค่ ๑๐ บาท ๑๐๐-๒๐๐ ก็ขอยาก ซื่อเครื่องลูกเสื้อ ขอ ๑๐๐ ให้ ๑๐ บาท ต้องอดทนต่อความยากลำบาก นี่แหละชีวิตของอาตมาล้วนต้องอาศัยความอดทนทั้งสิ้น เดินบนถนนลูกรังจากถนนสายลพบุรี ไม่ใช่รูดยาง กว่าจะได้จักรยานสักคัน ต้องอดทนทุกประการ บางครั้งดื่มแต่น้ำตลอดวันยันค่ำพอประทังชีวิต ด้วยความอดทนต่อการศึกษาของอาตมา ชีวิตของอาตมาแร้นแค้นตลอดมา ต้องอดทน อดทนต่อสิ่งยั่วยวน กวนใจอันเป็นทางก่อให้เกิดการเสียสุขภาพอนามัย บางคนสูบบุหรี่ สุราเมรัย ผีน เอโรอิน มวย ม้า การพนัน ตลอดจนการเที่ยวเตร่จนติดเป็นนิสัย อบายมุข เหล่านี้แหละทำให้เสียการเรียน อาตมาผ่านมาหมดแล้วท่านทั้งหลาย นี่แหละมาศึกษาประวัติของอาตมาบ้าง ว่านี่ต้องอดทน ต้องการเรียนจริง ๆ

อนึ่งการรักในวัยเรียนมันก็เคยผ่านมา แต่ก็เลวที่สุดแล้ว นับว่าเป็น

มารออย่างร้ายกาจ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยนี้ควรระวังให้จงหนัก คือ พ่อ แม่ ระวังดูลูกวัยรักวัยเรียน วัยรักวัยสกปรก ยาเสพติด จงอย่าซิงสุกก่อนห้าม อย่าไปลอง บอกลูกหลานระวังให้มากที่สุด จงยับยั้งซึ่งคิดซังใจถึงอนาคต ตลอดไป

ชีวิตของอาตมายังไม่สิ้นหวัง ยอดนักรบก็ต้องชนะจิตใจตนเอง คือ ไม่ปล่อยให้ให้ตกไปเป็นทาสของความชั่ว อาตมาโดนมาด้วยตนเอง โรงเรียน ๘ โรงเรียนอยู่หมด แต่ไม่ได้จบเลยสักโรงเรียนเดียว ก็ขอฝากไว้ แต่ก็ยังดี มาตั้งใจเรียนศึกษาเล่าเรียนในทางธรรม ถึงหาไม่ได้เป็นดอกเตอร์ แต่เขาก็เอาปริญญาเอกมาถวายได้ถึง ๓ สาขาแล้ว เราก็ตีใจขออนุโมทนา ท่านทั้งหลายอย่าปล่อยให้ให้ตกไปเป็นทาสของความชั่ว มาเจริญกรรมฐานดีที่สุด สามารถจะกำจัดความชั่วได้ ในเมื่อนักเรียนลูกหลานนักศึกษาใช้ความมานะอดทนเข้าประกอบเช่นนี้แล้ว จะทำการศึกษาวิชาการทุกชนิดก็สำเร็จได้ตั้งใจหวัง ขอฝากท่านทั้งหลายไว้

มีความรู้ต้องคู่กับความดี

ขอเตือนใจท่านทั้งหลายว่า มีลูกให้เรียนหนังสือไว้ มีลูกหลานไว้รอยสวย เก่ง เร่งก้าวหน้า กล้าประหยัด จงรักษาความสะอาด ฉลาดรอบคอบ ขอบระวัง ตั้งใจให้ตรง ทรงศีลธรรม นำทางให้ถูก ปฏิบัติ จะได้ดำริชอบ จะได้ประกอบกุศล ได้ผลอนันต์ ก็ขอฝากคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่มาที่นี่ว่า เรามีวิชาความรู้ ก็จะเป็นเจ้านายคนอื่นได้ ไม่มีวิชา ก็จะไปเป็นข้าเขา

ความรู้จึงเป็นมหรานิยม ต้องหาวิชาใส่ตัว แต่มีความรู้ดีต้องคู่กับความดีด้วย
เอาแต่ความรู้ไม่มีความดี ความรู้ก็ไร้ความหมาย ไม่เกิดประโยชน์สัมฤทธิ์ผลแต่
ประการใด

ตั้งใจเรียน ขยัน แต่ก็สอบตกเพราะอะไร

ช่วยยาก เรื่องการสอบตก มันเรื่องของใครของมัน การสอบการเรียน
นี้มันตัวใครตัวมันแน่นอน คนที่สอบตกเพราะอะไรรู้ไหม ก็เพราะไม่ตั้งใจเรียน
๑. ไม่ได้ตั้งใจ ๒. ไม่ได้ตั้งใจฟังครูบาอาจารย์ ๓. ไม่ทบทวน ๔. ไม่ได้ตั้งใจ
ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นนักเรียน ตกแน่นอน อีกประการต่อไป คนที่ไม่สนใจ
การเรียนเกิดจากเขาไม่มีคุณค่าของชีวิตเลย คนที่ขยันเรียนแต่สอบตกมีน้อย
มาก ที่ขยันเรียนแล้วสอบตกมักได้แก่คนที่ขี้เกียจดูหนังสือ ไม่สนใจงานใน
หน้าที่ของเขาเองในฐานะเขาเป็นนักเรียน ไม่สนใจต่อตัวเขาเอง แล้วกลับไป
สนใจอย่างอื่นที่ไม่ใช่เรื่องเรียน ขอตอบให้คุณหนูฟัง ในระยะเขาอยู่ในวัยรุ่นนี้
เขาขยันนอกหน้าที่การงาน น่าจะรับผิดชอบว่าเขาเป็นนักเรียน จะต้องศึกษา
จะต้องแสวงหาความรู้

ทำไมไปคบเพื่อนไม่ดี ก็ขอฝากไว้ ที่สอบตกส่วนมากจะคบพาลได้คิด
คบบัณฑิตได้ผล คบคนชั่วทำตัวให้อับจน คบคนดีให้ผลจนวันตาย เมมาเทศ

หมดค่า เมาสุราหมดความสำคัญ เมาการพนันหมดตัว เมาเพื่อนชั่วหมดดี ส่วนมากวัยรุ่น ไปคบเพื่อนอันธพาลสันดานบาป คุณหนูทั้งหลายอย่าไปสนใจ เรื่องยาเสพติด ไปสนใจยาเสพติดแล้วไปติดเข้าแล้ว หมดทางที่จะเรียนหนังสือ แน่ ถ้าเขาสอบตกแล้วจะไปช่วยเขาได้อย่างไร ช่วยได้โดยแนะนำเขาให้เขา สวดมนต์ ให้เขาไหว้พระ แล้วก็ให้เขาตั้งใจเรียนหนังสือ ตั้งใจด้วยความเคารพ รุนหนูนี่รู้แล้ว ทำด้วยความเคารพคืออะไร เคารพตัวเอง พุดแล้วต้องทำ อย่างผิดวันประกันพรุ่ง คนที่ผิดประเดี๋ยว ๆ จะดูหนังสือ ก็ประเดี๋ยว และการ ดูหนังสือก็ต้องไปดูหลายคน เอาเพื่อนมานั่งล้อมวงแล้วดูหนังสือ อย่าทำ ต้องดูหนังสือคนเดียว คุณคนเดียวถึงจะจำแม่น ดูหลายคนจำไม่แม่นหรอก นี่ซีเกียจ มันเป็นเพราะอย่างนี้ สอบจึงตก ดูหนังสือต้องดูคนเดียว ดูด้วยสมาธิ ภาวนา อย่าไปดูหลายคน คุยด้วยดูด้วยอย่างนี้ใช้ไม่ได้ เสียการเรียน นี่คนที่เกียจเป็นอย่างนี้

นอกเหนือจากนั้นเราแนะนำเขาให้เปลี่ยนใจใหม่ ตั้งใจดูหนังสือ ๑. เคารพตัวเอง พุดแล้วต้องทำ อย่าผิดวันประกันพรุ่ง อย่าเดี่ยวไม่ได้ ๒. เคารพสถานที่ เคารพครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่สอนต้องเคารพ ต้อง ตั้งใจฟังครูที่สอนทุกประการ ๓. เคารพกติกาของโรงเรียน ระเบียบกติกาของ โรงเรียน ไม่เคารพไม่ได้ ทำให้สอบตก นอกจากนั้นแล้ว ต้องทำอะไรด้วยจิตสงบ อย่างุ่นวาย อย่างุ้งซ่าน อย่างหละหลวมเหลวสและเหลวไหล ตั้งใจเรียน ด้วยจิตสงบ สมาธิภาวนา สิ่งนั้นจะออกมาด้วยความถูกต้อง การสอบตก จะไม่มีแน่นอน ก็ขอฝากคุณหนูไว้ไปบอกเพื่อนฝูงด้วย อย่าทำอย่างนั้นเลย

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด

โบราณท่านกล่าวไว้ว่า “**ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด**” ซึ้งนี้ ต้องจำใส่ใจไว้

ความคิดย่อมแก่กล้าขึ้นตามตัว เมื่อยังเป็นเด็ก ๆ ความคิดก็ยังคงอ่อนเวลานั้นอยู่ในปกครองของบิดามารดาและครูบาอาจารย์ คอยฝึกหัดแนะนำหล่อหลอม กดขี่ ในความประพฤติและการเล่าเรียนโดยปลอบและปราบ เมื่อเจริญวัยขึ้น ความคิดก็แก่กล้าขึ้นทุกที จะต้องรู้จักปกครองใจของตน กล่าวคือยึดธรรมเป็นหลัก อารมณ์ที่ล่อใจให้เขื่อนแซมมีอยู่หลายอย่าง

การเป็นนักเลงเจ้าชู้นั้นก็ เป็นเครื่องชักจูงใจให้เสียหาย เวลายังเล่าเรียนศึกษาอยู่ที่ดี เรียนสำเร็จจออกไปเป็นนายทหารแล้วก็ดี ถ้ามีวเปลิดเพลลินในทางนั้น ใจก็จะเหินห่างในการศึกษาและกิจการที่เป็นหน้าที่ของตน เป็นดังนี้ ความรู้ก็ไม่เจริญ ที่เรียนมาแล้วก็จะเสื่อมทรมานไป ปล่อยปละ ละกิจการที่เป็นหน้าที่ของตน มีแต่ความเสื่อมหาความเจริญมิได้

ความเป็นนักเลงสุรา เป็นบ่อเกิดแห่งความเสียหายอย่างสำคัญ เพราะสุราย่อมกลับใจให้เป็นอย่างอื่น ไม่รู้จักความเสียหายอันจะมาถึงแก่ตน ใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบธรรม อาจให้ประพฤติกความชั่วได้ต่าง ๆ นานา ความ เป็นนักเลงเล่นการพนัน นี้ก็เป็นความเสียหายเหมือนกัน เมื่อเล่นเสียก็คิดแก้ตัว เมื่อเล่นได้ก็ยั่วใจอยากได้มากขึ้นไป ครั้นเล่นไปมีแต่จะทำให้ตนเสียหาย ในทางนั้น การคบเพื่อนที่เป็นนักเลงเช่นนั้น ก็เป็นทางแห่ง

ความเสียหายเหมือนกัน เพราะเป็นเหตุที่จะชักตนให้เป็นคนเช่นนั้น

ตามที่ได้กล่าวมานั้น พอให้เป็นตัวอย่างในอารมณ์ที่เป็นเครื่องล่อใจ ให้เพลิดเพลิดทำให้เสียหาย เมื่อความคิดจะเขื่อนแซ่ไปทางนั้น ควรรักษาใจ ให้คงที่ ด้วยนึกถึงคุณความดีที่ตนจะพึงได้ พึงถึง ชมใจด้วยนึกถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นเพราะเหตุนั้น เมื่อถูกอารมณ์ชั่วทำใจให้หวาดหวั่น ทำถอยต่อถอยอันตราย ควรยึดหน่วงวัตถุเป็นสรณะของตน ทำใจให้กล้าหาญ ปรามปรามความหวาดหวั่นนั้นเสีย

การฝึกบริหารจิตนั้นมีคุณค่าต่อชีวิตมาก

การฝึกบริหารจิตนั้นมีคุณค่าต่อชีวิตมาก

๑. ถ้าเป็นนักเรียน-นักศึกษา ก็สามารถเรียนหนังสือได้ผลดีเพิ่มขึ้นได้คะแนนสูง เพราะจิตใจสงบจึงทำให้มีความจำแม่นยำขึ้นกว่าแต่ก่อน
๒. ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ไม่ค่อยผิดพลาด เพราะมีสติสมบุรณ์ขึ้น
๓. สามารถทำงานได้มากขึ้น และได้ผลดีอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ทำให้โรคภัยไข้เจ็บเบาบางหรือหายไป
๕. ทำให้เป็นคนมีอารมณ์เยือกเย็น มีความสุขใจได้มาก มีผิวพรรณผ่องใส มีจิตใจเบิกบาน
๖. ทำให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุข เช่น อยู่ในโรงเรียนก็ทำให้เพื่อน ๆ และครูพลอยได้รับความสุขไปด้วย เป็นต้น

๗. สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างใจเย็น รวมทั้งสามารถแก้ไขความยุ่งยากและความเดือดร้อนนุ่นวายนในชีวิตได้ด้วยวิธีอันถูกต้อง

๘. สามารถกำจัดนิรวรณที่รบกวนจิตใจลงได้ หรืออย่างน้อยก็ทำให้เบาบางลงได้

๙. ถ้าทำได้ถึงขั้นสูงก็ย่อมได้รับความสุขอันเลิศยิ่ง และอาจจะได้อำนาจจิตพิเศษ เช่น ฐูใจคนอื่น เป็นต้น

ผู้บริหารจิตดีแล้วย่อมได้รับความสุข ดังนี้

๑. ทำให้ผ่อนคลายความเครียด
๒. ทำให้เกิดความผ่องใสทั้งกายและจิตใจ มีความสงบเย็น
๓. ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน จำได้เร็ว เข้าใจได้เร็ว
๔. ทำให้มีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
๕. ทำให้มีสติ สมาธิ ปัญญา อยู่กับตัวตลอดเวลา
๖. ทำให้มีสัมปชัญญะรู้ตัวอยู่เสมอ
๗. ทำให้มีจิตตั้งมั่น
๘. ทำให้มีปัญญารอบรู้ รู้จักเหตุ ผล ตน ประมาณ กาล บุคคล ชุมชน
๙. ทำให้ตนเองเกิดความมั่นคง
๑๐. ช่วยให้สำนึกในหน้าที่ ใครอยู่ในหน้าที่ใดก็ทำหน้าที่นั้นได้สมบูรณ์
๑๑. ช่วยให้ไม่ประมาทในชีวิต

ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย มีบั้นปลายของชีวิตคือความตาย มีความตายเป็นที่สุด มีความตายเป็นที่ไปเบื้องหน้า ขณะที่เรายู่ก็ขออยู่ให้สังคมพอใจ ขณะที่เราไปก็ขอให้สังคมคิดถึง

ภาวนาให้เกิดปัญญา

ภาวนาให้มันเกิดปัญญา ให้เกิดความรู้ และให้เกิดความคิด ให้มีสติปัญญาให้จงได้ นั่นก็คือการจำศีลภาวนาเนกขัมมปฏิบัตินั่นเอง เราท่านทั้งหลายมาบำเพ็ญกุศลกันในวันพระ วันธรรมสวนะนี้ ก็ไม่ใช่หมายความว่าเรามาอยู่เฉย ๆ ต้องจำศีลตั้งสติเจริญกุศลภาวนา แปลว่าภาวนาให้เกิดสติปัญญา ภาวนาให้มันพูด ที่อาตมาพูดมานาน แต่ไม่มีใครทำได้ **ให้มันพูดขึ้นมาเรียกว่าความรู้** ในเมื่อความรู้พูดขึ้นมาเมื่อใดตั้งใจเมื่อใดความคิดก็เกิดทันที ถ้าเราแจ้งด้วยความรู้ รู้บาปบุญคุณโทษ รู้เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์แล้ว ความคิดมันก็แสดงออกให้เราดำเนินวิถีชีวิตได้ถูกต้อง

ความรู้และความคิด

บางคนอวดรู้อวดดีด้วย เอาอารมณ์มาใส่กันพูดจาไม่เพราะก็มีมาก ถ้าเรามาปฏิบัติเราก็อย่าถือ เราต้องอดทน ใครจะว่าอย่างไรต้องอดทนกำหนดให้ได้ ไม่อย่างนั้นจะไม่เกิดความรู้ ถ้าท่านไม่อดทน ได้ยินเสียงไม่ดีท่านก็อารมณ์ไม่ดีแล้ว ท่านจะไม่เกิดความรู้ที่ดี ท่านจะเกิดความรู้ที่เลว รู้ในอารมณ์

ที่เสียมาอัดเทปเข้าไว้อยู่ในจิตใจของท่าน สร้างเวรสร้างกรรมให้แก่ตัวเอง กลับไปแล้วก็มาเปิดเทปฟังว่า กลุ่มออกกลุ่มใจมาวัดอัมพวันไม่ได้เรื่อง นั่นแหละจะเป็นบาปแก่ตัวท่าน จะได้ความรู้แบบเลว ๆ ไม่ใช่ความรู้ในปัญญา ไม่ใช่ความรู้ที่จะแก้ปัญหา ไม่ใช่ความรู้จริงในสิ่งที่ปัญหา รอบรู้ในกองสังขาร อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อนิจจัง มันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ถ้าเรารู้จริงแล้วมันก็เป็นอนิจจัง ไม่แน่นอน อย่าไปจับให้มัน คั้นให้มันตาย จะผิดหวังเสียใจไปตลอดชีวิต นี่ความรู้จริง ที่มันออกมาได้แจ้ง ก่อนจะรู้จริงต้องแจ้งถึงใจก่อน ในเมื่อแจ้งถึงใจแล้วความรู้จริงก็จะออกมาเรียกว่าความคิด มันคอยจะคิดไปในทางดี ถ้าออกมาอย่างนี้ได้แล้วท่านก็จะพบของจริง ว่าตัวเรามีความจริงเกิดขึ้นแล้ว แต่ผู้ปฏิบัติไม่ค่อยดำเนินงานตาม ไม่ทำตามอันนี้นะ แล้วมาบอกว่าไม่ได้เรื่อง ก็ท่านมาไม่เอาเรื่องอะไร มากี่จิ้ม ๆ จ๊า ๆ มาแก้บนกันบ้าง เสสสรังกล่าว วาจาอันเสียสัจจะ แล้วท่านจะได้อะไรหรือ ท่านจะไม่ได้ผลอันสูงส่งสมความมุ่งมาดปรารถนา

ขอฝากไว้ แคว้นหนอ ๕ ครั้งให้ได้ ถ้าได้ดีแล้วท่านจะหายใจยาว สติรู้จริงขึ้นมา อันนี้มันบอกกันไม่ได้ มันเป็นตัวหนังสือไม่ได้ ไม่มีอยู่ในตำรา แต่ถ้าท่านทำได้ แล้วท่านจะรู้เองมันเป็นอย่างไร จิตใจจะคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็วเป็นธรรมชาติรู้อย่างไร คำว่ารู้ตีรู้ชอบรู้อย่างไร รู้ตรงไหน ท่านจะแจ้ง แก่ใจเป็น บัณฑิตตง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ ท่านจะรู้แก่ตัวของตนเอง นี่แปลว่า ความรู้ ความจริงใจก็เกิด เรียกว่าความรู้ ก็เกิดเหตุผล ความจริงนั้น ทำให้คิดทำให้ประดิษฐ์สร้างสรรค์ คนที่ไร้ความจริงมันจะไม่มีความคิด จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร แล้วจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าไม่ได้ เลยไปหา

ผีเจ้าเข้าทรง ไปหาพระหมอดู เป็นต้น เลยไม่ได้ผลแต่ประการใด ก็ออกมาอย่างนี้ชัด ในเมื่อออกมาชัดแล้วท่านจะเอาอะไรอีก ท่านจะหมดโอกาสหาโอกาสที่ดังมาได้ยากมาก บางคนก็ไม่เอา ก็แล้วไป ก็มีเหตุผลอย่างนั้น

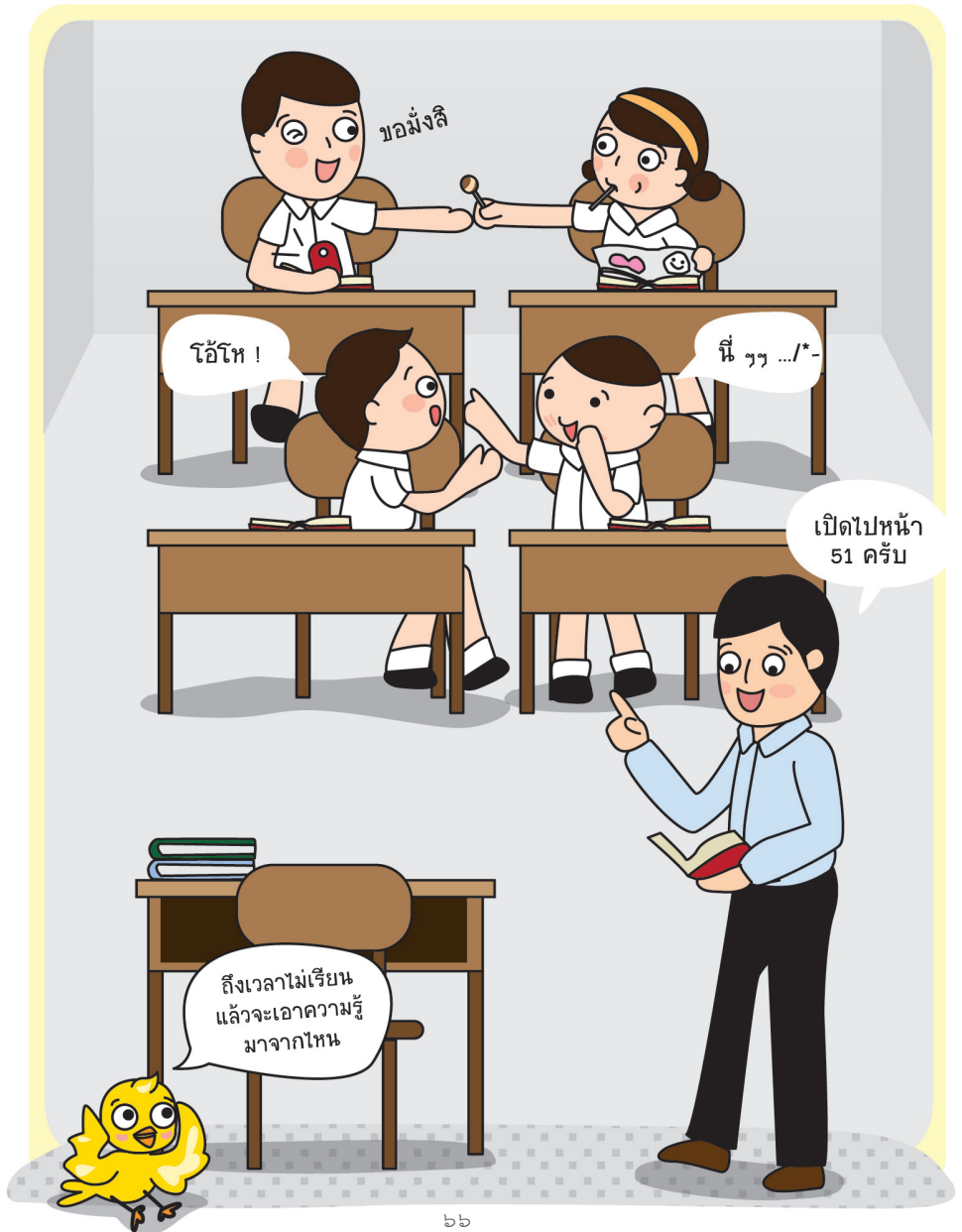

วันไหนไม่หาความรู้ใส่ตน วันนั้นขาดทุน

ความรู้เท่าทันสถานการณ์ของโลก การที่เราจะรู้เท่าทันสถานการณ์ของโลกนั้น ต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือ พหุสูต ความรอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ โลกปัจจุบันเจริญไปมาก ถ้าเราตามโลกเขาไม่ทัน เราก็ปรับตัวเข้ากับโลกเขาไม่ได้ การจะปรับตัวให้ทันกับโลกได้ต้องมีความรู้คือพหุสูต ในปัจจุบันนี้นอกจากเราจะอ่านหนังสือคั่นคว่ำและประชุมสัมมนาต่าง ๆ แล้วเราต้องทันหนังสือพิมพ์ ทันข่าว ทันสถานการณ์ด้วย จึงจะเป็นพหุสูต รู้รอบคอบ รอบด้าน รวมความว่าต้องมีความรู้ทันสมัย ใหม่เสมอ บางคนบอกว่าไม่ไหวมันเยอะเหลือเกิน เรียนก็ชาติก็ไม่จบ ขอบอกว่าความรู้ทันสมัยคือความรู้ดังต่อไปนี้

รู้บางสิ่งในทุกสิ่ง รู้ทุกสิ่งในบางสิ่ง คือความรู้ทันสมัย รู้บางสิ่งในทุกสิ่งอย่างไร รู้บางสิ่งในทุกสิ่งคือ สิ่งทั้งหลายในโลกนี้ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่กำลังเจริญก้าวหน้าเราต้องรู้เขาบ้าง แต่ไม่จำเป็นต้องรู้อย่างละเอียด เช่น เรื่องเศรษฐกิจเราต้องรู้บ้างว่าเศรษฐกิจของโลกเป็นอย่างไร เศรษฐกิจเมืองไทยเป็นอย่างไร ตอนนี้เขาขึ้นเงินเดือนขนาดไหน อย่างไร ให้ประหยัดได้อย่างไร เรื่องอากาศเราก็ต้องรู้บ้าง เรื่องการเมืองการเปลี่ยนรัฐบาลเราก็ต้องรู้บ้าง

ไม่ใช่ไม่รู้เลย เรื่องต่างประเทศ ประธานาธิบดีคนไหนเปลี่ยนแปลงอย่างไร แม้แต่เรื่องมวยมีใครชิงแชมป์ไปบ้าง จัดชิงแชมป์เราก็ต้องรู้กับเขาบ้าง แต่ไม่ใช่รู้ไปหมด หรือแม้แต่เรื่องเพลง เพลงไหนกำลังฮิต ก็ต้องรู้ หรือกีฬา ก็ต้องรู้กับเขา การเกษตรก็ต้องรู้แต่ไม่ใช่รู้ไปหมด รู้บ้างไม่ใช่ไม่รู้เลย ไม่ใช่ว่า ตอนเช้าเห็นเขาติดธงกันปลิวไสว เพื่อต้อนรับแขกเมือง ใครมาก็ไม่รู้เรื่องเลย ฉะนั้น พอตื่นนอนตอนเช้าหนาวตัวลั่นอากาศเย็น ทำไมมันหนาวเช่นนี้ ไม่รู้เรื่อง อากาศเลย ไม่ได้ฟังรายการอากาศเลย ทำไมน้ำท่วมกรุงเทพฯ ทำไมท่วมที่ จังหวัดชุมพร ทำไมท่วมที่จังหวัดเชียงราย ก็น้ำเหนือกำลังหลากฝนมันตก ไม่รู้บ้างหรือ วันนี้จะไปเที่ยวต่างจังหวัดหนอยก็ถึงรถติด นี่แหละท่านทั้งหลาย ก็ต้องรู้เหตุการณ์บ้างตามสมควร

นี่แหละหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ารู้ทุกสิ่งทุกประการ เราคิดว่า รถติดแต่ในกรุงเทพฯ อย่างเดียว ไม่รู้บ้างหรือวันหยุดในต่างจังหวัดรถก็ติด เราต้องรู้ให้ทันสถานการณ์ของโลก ถ้าไม่รู้ทันโลกก็อยู่อย่างไม่ทันเขา ต้องรู้ให้ทัน ตามโลกให้ทัน แต่รู้บ้างอย่างไม่ใช่รู้อย่างละเอียด ไปรู้เรื่องที่ไม่ควรจะรู้ เรื่องที่ควรรู้กลับไม่รู้ รู้ทั้งหมดนั้นรู้ไม่ได้หรอก แต่ต้องรู้บ้างอย่าง ไม่รู้ไม่ได้ หากไม่รู้จะอยู่ในโลกเขาได้อย่างไร รู้แบบนี้ก็เรียกว่ารู้บ้างสิ่งบางอย่างในทุกสิ่ง คำว่าทุกสิ่ง คือรู้สิ่งต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ วันใดไม่ได้หาความรู้ ใส่ตน วันนั้นคือขาดทุน วันไหนไม่มีความรู้เข้ามาเลย ก็ขาดทุน แต่ถ้าไปเจริญกรรมฐานถือว่าไม่ขาดทุน

การเจริญวิปัสสนากรรมฐานถือว่าได้กำไรอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นต้อง ตั้งใจทำให้ได้ทุกวัน เจริญกรรมฐานทุกวันให้มันทันโลก ยิ่งเราเป็นผู้ใหญ่

ยิ่งต้องทันโลก ต้องทันทุกสิ่งทุกอย่าง ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นี่อย่างนี้ถึงเรียกว่าทำกรรมฐานทุกวัน ไม่ขาดสาย **ท่านจะรู้รอบคอบ ขอบประวัติดั่งใจตรง ทรงศีลธรรม นำทางถูก ปฏิภาณดี ดำริชอบ ประกอบกุศล ได้ผลอนันต์เป็นหลักฐานสำคัญ** รู้ให้หมดในบางสิ่ง เราทำอะไรก็ให้รู้หมด ในหน้าที่ของเรา มีหน้าที่พิมพ์ดีด ก็รู้เรื่องพิมพ์ดีดให้เกลี้ยง ไม่ต้องไปรู้เรื่องอื่น แต่ถ้าหากว่าเรื่องของตัวเองก็ไม่รู้ กลับไปสอดรู้เรื่องของคนอื่น ไม่ทันสมัย จะมีแต่เรื่องยุ่งวุ่นวายเสียด้วยซ้ำไป ไม่ควรเก็บคำชั่วหยาบที่คนอื่นพูดมาไว้ในใจตน ไม่ควรดูการงานของคนอื่นว่าเขาทำเสร็จแล้วหรือยัง หรือทำไม่เสร็จอย่าไปรู้ อย่าไปดู ควรตรวจดูงานของเราเท่านั้นว่าเราทำเสร็จแล้วหรือยัง งานใดทำยังไม่เสร็จก็ทำให้มันเสร็จ เมื่อเสร็จแล้วจะได้สบายใจว่า เราทำหน้าที่ของเราเสร็จแล้ว การมีความรู้และการจะต้องเข้ากันด้วย ไม่ใช่รู้อย่างเดียวแล้วทำไม่ได้ ต้องรู้แล้วพยายามทำให้ได้ อย่าเดี๋ยว เคยพูดมาแล้วว่า กรรมฐานไม่มีเดี๋ยว ต้องลงมือทำ

อดีตอย่ารื้อฟื้น เรื่องอื่นอย่าไปคิด กิจที่ชอบให้รีบทำ อนาคตไม่แน่นอน อย่าจับมันคั้นให้มันตาย อย่าถือมันตรงนั้น มันจะเปลี่ยนแปลง ความรู้ที่จะให้ทันโลกปัจจุบันนี้ ก็คือ รู้ทุกสิ่งในบางสิ่ง และรู้บางสิ่งในทุกสิ่ง รู้ทุกสิ่งคือทุกสิ่งที่เราทำ ทำอย่างไรก็รู้เสียให้หมด เรารู้เช่นนี้เข้าหลักธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว คือรอบคอบ คือพหูสูต รู้จริง ไม่ใช่รู้มาก บางคนรู้มากแต่ไม่รู้จริง รู้จริงทำ รู้จำกัดของ รู้แจ้งต้องคิดก่อน นี่คือพหูสูต เป็นผู้มีการศึกษามาก ความเรียนมาก ความเข้าใจมาก ความรอบคอบมาก

ถามว่ามีพหูสูตรไว้ทำไม ตอบว่า มีไว้ช่วยอะไรได้มากมาย ช่วยชาติ ช่วยตัวเอง ช่วยสังคม ช่วยอะไรต่าง ๆ ได้มาก เพราะฉะนั้นวันใดถ้าไม่ได้รับความรู้ใส่ตน วันนั้นถือว่าขาดทุน อย่าไปรู้เรื่องอื่น บางคนนอนทั้งวันนึกว่าได้กำไร ความจริงขาดทุน **นอนนานงานน้อย กินบ่อยเงินหมด มีเงินหน้าสด หมดเงินหน้าแห้ง แล้งน้ำใจ** ขาดทุน ไปเที่ยวทั้งวันคิดว่าตัวเองได้กำไร แท้จริงขาดทุน ขาดทุนเพราะชีวิตไม่ก้าวหน้า **รู้เท่าทันโลกเขาอย่างไร รู้เท่าทันโลกก็คือ โลกธรรม คือธรรมประจำโลก**

๔. ข้อห้าม

นักเรียนนักศึกษาเป็นโรคประสาทห้ามนั่งสมาธิ

ภาวะไม่สู้ความเป็นปกติ เจริญสมาธิไม่ได้ เต็มวันก็เกร็งเต็มวันก็เครียด ระวังนะ ส่วนมากจะเป็นนักเรียนนักศึกษา ไม่ใช่ว่าเป็นโรคประสาทแล้วนั่งสมาธิจะหาย ไม่ใช่เนะ ตีความให้มันถูกต้องหน่อยได้ไหม จิตที่ห้ามไม่ได้ มีก็อย่าง โปรดตั้งใจฟัง

๑. อำนาจโลกะ ขณะโลกอย่าไปห้าม ต้องให้ลดก่อน อยากรู้ของเขา กลุ้มอกกลุ้มใจต้องเอาให้ได้

๒. อำนาจโทสะ กำลังโกรธ กำลังจะต้อย ห้ามไม่ได้

๓. อำนาจโมหะ ใจง่าแต่่าตุ่น ไม่ดูหน้าใคร ไม่มองหน้าใคร ใจ ง่าแต่่า ก็ใช้ได้ ถ้าถึงตัวตุ่นไม่ต้องสอน ดีที่สุด จะลงรูตะพีด คนดีที่สุดคือคนโมหะ ไม่ใช่โทสะ จำไว้ เอาดีไม่ได้ ไม่ยอมรับความรับผิดชอบ และไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย ขอฝากท่านผู้ใหญ่ไว้ ผู้สูงอายุที่เคารพ ตัวตุ่นไม่ต้องสอน เพราะอะไร ตำราของอาตมามีนะ

คนบ้าอย่าถือ มีคนบ้าใหม่ บ้าแปลว่าอะไร ปุ่ชชนแปลว่าคนบ้า

อาตมาพูดให้โยมฟังก็บ้าพูด โยมก็บ้าฟัง บ้าด้วยกัน ถ้าไม่พบเลือดบ้าก็เข้าไปในธรรมชาติของพระชีณาสพ (พระชีณาสพ หมายถึง บุคคลสิ้นอาสวะแล้ว ผู้กระทำกิจเสร็จแล้ว เป็นพระอรหันต์แล้ว)

คนดีอย่าสอน ยังมีคนดีอีกเยอะ ดีคือเป็นพี่ชายของด้าน จริงเท็จประการใด ขอให้ท่านประเมินผลต่อไป ไม่ใช่อาตมาพูดไม่มีเหตุผล สอนคนดีแล้วไม่ได้ผล เพราะมันดี มันด้าน หหมดโอกาสที่จะสอนได้ ไปสอนให้เสียเวลาเปล่า ๆ สำหรับคนที่ไม่มีความกตัญญู ไม่มีชีวิตเป็นเดิมพัน ไม่มีกุศลชันธ์อยู่ในชีวิตจิตใจของเขา ไม่มีรูปแบบ รูปแผน นิสัยปัจจัยไม่มีทางนี้ อย่าไปสอนเสียให้ยาก ไม่เกิดประโยชน์

ผู้ใหญ่เขาให้อะไรอย่าหยิ่งยโสโอหัง ให้เอาไว้มอง

หลวงพ่อดีมนานกล่าวว่ “วิชาที่หลวงพ่อดีมนานจะมอบให้เธอคือวิชา คชศาสตร์ การต่อช้างป่า การกำราบช้างตกน้ำมัน การดูแลช้าง วิชาคชศาสตร์ ต้องคนมีวาสนาบารมีพอจึงจะเรียนได้ ฉันเห็นว่าเธอนี้แหละจะรับไว้ได้ฉันจึงมอบให้ฉันเรียนมาจากปู่ ย่า ตา ทวดฉัน เมื่อสมัยปู่ย่าตารุ่นของฉันต่อช้างป่า ถวายในหลวงกรุงศรีอยุธยา ปู่ทวดฉันเคยเล่าให้ฟังว่าเคยต่อช้างเผือกได้ ๒ เชือก ที่กำแพงเพชร แล้วนำไปถวายองค์พระราชากรุงศรีอยุธยา เป็นช้างคู่เมือง”

อาตมาเมื่อได้ยินดังนั้นก็เลยตอบท่านไปตรง ๆ “ไม่เอาละครับหลวงพ่อดีมนานไม่เคยอยากได้เลยครับ ผมอยากได้คาถาเมตตามหานิยมให้ผู้หญิงรัก หรือคาถาเรียกพระเข้าตัวก็ได้ครับ” เท่านั้นเองท่านลุกขึ้นจากท่านอนมาเป็นที่นั่ง

ตัวตรง พร้อมทั้งยกมือของท่านชี้หน้าอาตมา และกล่าวด้วยเสียงอันมีอำนาจ สะท้อนเข้าไปถึงหัวอกว่า

“นี่แน่ะเธอ ฉันจะบอกให้ เธอยังเป็นเด็กเป็นผู้อ่อนอาวุโส ผู้ใหญ่ เขาให้อะไรก็รับไว้สิ ไปปฏิเสศทำไมกัน อย่าหยิ่งจองหองไม่เข้าเรื่อง”

อาตมาก็ว่า “ต่อไปทำไมครับ ช้างป่ามันอยู่ในป่าก็เรื่องของมัน มัน ตกน้ำมันก็ไม่เกี่ยวกับผมนี่ครับ แล้วเดี๋ยวนี้บ้านเมืองเจริญมากแล้วไม่ต้องใช้ ช้างป่ากันแล้วละครับหลวงพ่อ”

หลวงพ่อดีมท่านจึงใช้คำคมมาพูดกับอาตมา ซึ่งทำให้อาตมาถึงกับ นิ่งอึ้ง เพราะท่านมาไม่สูงจริง ๆ ท่านถามว่า “มีเสื้อตัวเดียวกับมีเสื้อสิบตัว อย่างไหนดีดีกว่ากันล่ะลองบอกมาสิ”

“สิบตัวดีกว่าครับหลวงพ่อ”

“ก็นั่นนะสิ ยังไม่ได้ใส่ก็รีบเก็บแขวนไว้ เวลาจะใช้ก็หยิบมาสวมง่าย ไม่ต้องไปรีดให้เปลืองเวลา พ่อแม่ปู่ย่าตายายให้ก็เก็บไว้ มันเป็นประโยชน์ใน เวลาข้างหน้านะ”

อาตมาก็นึกไม่อยากจะได้อะไรไม่อยากจะเรียน อยากจะสึกทำเดี๋ยวนั้น ก็เลย บอกท่านไปตรง ๆ ว่า “ผมไม่เรียนครับ ผมจะสึกอยู่วันพรุ่งนี้แล้ว จะเรียน ไปทำไมกัน ผมจะขอลาสึกครับหลวงพ่อ”

ตอนนั้นหลวงพ่อดีมท่านถอนหายใจใหญ่แล้วกล่าวกับอาตมาว่า

“เธอฟังหลวงพ่อให้ดีนะ หลวงพ่อจะว่าให้ฟัง ผู้ใหญ่นะเขาเห็น การณ์ไกลกว่าเด็กมาก ไม่ใช่เขาพูดอะไรส่งเดชก็หาไม่ ที่หลวงพ่อมอบวิชา คชศาสตร์ให้นี้ ก็เพื่อตอบแทนที่เรามาช่วยปฏิบัติฉันมาเป็นเวลานาน ฉันไม่

วิธีการทำ..
บร่า...!!.....

แะ

เชื่อ !! เป็
ระมัด

ร้อนก็ร้อน

ผู้ใหญให้ความรู้
กลับไม่ดู ไม่จำ

เคยให้ใครเลย ต้องการให้เธอสืบวิชาไว้ ไม่ให้ตายตามหลวงพ่อบ้าง เข้าใจหรือยังล่ะ”

เมื่อฟังท่านพูดอย่างนี้ อาตมาก็ได้แต่นิ่ง ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการยอมรับ หลวงพ่อเดิม จากนั้นท่านก็ไล่ให้ไปจำวัดเพื่อจะเริ่มสอนในวันพรุ่งนี้ต่อไป

เคยมีพระไปเจอช้างที่เขาใหญ่ แล้วก็ไปดูมันใกล้ ๆ ก็บอกว่าเคยเป็น พระรอดคงจะมาไม่เคยกลัวช้าง แต่ที่ไหนได้มันตกน้ำมันอยู่โทรมเลย มันเลยเหยียบเสียตายไป ก็เพราะไม่รู้ว่าจะตกน้ำมันเป็นอย่างไร ช้างมีสัญชาตญาณอย่างไร ช้างมีหูทิพย์ตัวไหน จึงต้องเอาชีวิตไปให้ช้างเหยียบแล้วแทงด้วยงาจนมรณภาพ

การฝึกสอน เริ่มต้นด้วยการนั่งสมาธิตามที่ท่านสอนโดยที่ท่านควบคุมเอง และยังได้สอนกสิณให้อีกด้วย หลวงพ่อท่านสอนกสิณอย่างละเอียดทีละขั้นตอนแล้วให้ทดลองทำ อาตมาก็ทำตามได้ความรู้ทางด้านการเพ่งกสิณอย่างเต็มที่พอได้ความรู้อย่างดีแล้ว หลวงพ่อเดิมท่านก็ว่า

“เห็นไหมถ้าเธอไม่เรียนวิชาคชศาสตร์แล้ว เธอก็จะไม่ได้กสิณจากหลวงพ่อ และไม่ได้อะไรเลย มามือเปล่าก็กลับไปมือเปล่า อย่าเป็นคนหยิ่งยะโสแหม่งปองเลย ผู้ใหญ่เขารู้ว่าอะไรเป็นอะไร เขาไม่พูดเรื่อยเปื่อยหรอก”

อาตมาซาบซึ้งใจเหลือเกิน ตั้งแต่นั้นมาพระเถระผู้ใหญ่ให้อะไรสอนอะไรก็เอาไว้หมด ไม่เคยรังเกียจหรือถือดีว่าเคยได้ฟังหรือเคยทำมาแล้วไม่ว่าท่านจะให้อะไรก็น้อมรับไว้หมด ทำให้กลายเป็นคนอ่อนโยนว่านอนสอนง่ายเป็นคนมีความนุ่มนวล และเข้าถึงกับคนได้ดีจนทุกวันนี้อาตมาก็ยังระลึกพระคุณหลวงพ่อเดิมไม่หาย เพราะหากไม่ได้ท่าน อาตมาก็คงจะสึกไปเป็น

ชมราวาส ไม่ได้นั่งผ้าเหลืองมานั่งสอนธรรมะให้ญาติโยมหรอก อันว่าของที่เขาให้มานะ ถ้าไม่ได้ใช้เอง เห็นคนไหนสมควรก็ให้ไปใช้ ไม่เห็นจะเสียหายตรงไหนเลย มีของไว้มาก ๆ ก็เอาไว้แจกเป็นทาน จริงไหมล่ะ...

หลวงพ่อดีมท่านเมตตาต่ออาตมามากเป็นพิเศษ ท่านจึงถ่ายทอดวิชาคชศาสตร์ให้จนครบถ้วนกระบวนการความ เหมือนท่านจะมีญาณพิเศษหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าว่า เมื่อท่านมรณภาพแล้ว อาตมาจะได้เข้าไปในป่า เรียนวิชากับหลวงพ่อกองค์หนึ่ง แล้วจะต้องออกเดินธุดงค์เดี่ยว หาคความชำนาญ จนไปพบช้างป่าตัวเบือเริ่มส่งเสียงร้องแปร้น ๆ ทางหูซุงารี่เข้ามาจะกระที่บอาตมาให้แบนติดเท้า อาตมาจึงเข้าที่ทำการมฐฐาน และเจริญกสิณจนแน่นแล้วแผ่เมตตาให้เทวดาประจำตัวช้าง ช้างที่กำลังวิ่งแปร้นเข้ามามีอันเป็นหน้าหงาย แหงนสะบัดหูซุงา สะบัดวงไปมา เข้ามาทำร้ายอาตมาไม่ได้ เทวดารั้งเอาไว้จนอยู่ บอกว่าอย่าไปทำร้ายพระสงฆ์ ท่านไม่ใช่ผู้เบียดเบียนเจ้ามาเกิดเป็นเดรัจฉานก็นับว่ามีกรรมแล้ว ถ้าไปแทงท่านตายก็เป็นกรรมหนัก เข้าไปอีกไม่ต้องมีโอกาสได้เป็นคนกัน มันเป็นเส้นชีวิตแห่งความเป็นความตายทีเดียว เพราะช้างมันแล่นเข้ามาเกือบจะถึงอยู่แล้ว มันจึงเบนออก หลังจากนั้นอาตมาได้มองเห็นภาพหลวงพ่อดีมทุกอิริยาบถ นึกถึงคำที่ท่านว่า ผู้ใหญ่เขาให้อะไรอย่าหยิ่งยะโสโอหัง ให้เอาไว้ก่อน วันหน้าจะเป็นประโยชน์อาตมายกมือขึ้นจบที่หน้าผากระลึกถึงพระคุณหลวงพ่อดีม

หากเสียใจ โกรธ อย่าปล่อยให้ค้างคิน

เวทนา เสียใจ ก็กำหนด อย่าปล่อยเสียใจค้างคินไว้ อย่าปล่อย ความโกรธค้างคินนะ อารมณ์จะค้างตอหน้าเข้า ถ้าทำนั้งหลายเป็นนิสัย นักศึกษาจะเรียนไม่ได้ผล ถ้าทำนเป็นครูบาอาจารย์อารมณ์ค้างไปสอนจะไม่ได้ดี ทำนเป็นนักธุรกิจการค้า ถ้าอารมณ์ค้างจะขายของไม่ได้ดี จะไปซื้อของก็ไม่ได้ ติดต่อธุรกิจก็ไม่ได้เลย เพราะอารมณ์มันเสีย อารมณ์ไม่ดีเสียแล้ว ออกมา อย่างนี้ คนใจดีก็กลายเป็นคนใจดำ คนใจสูงก็กลายเป็นคนใจต่ำ คนใจงามก็ กลายเป็นคนใจง่าย คนไว้ใจได้ก็กลายเป็นคนโลเล คนมีเสน่ห์ก็กลายเป็นคน น่ารัง คนพูดจางาน่าฟังก็กลายเป็นพูดไม่เข้าหูคน จะได้มีปัญญา อย่าให้ อารมณ์ค้างไม่ดีแน่ ๆ ตรงนี้น่ากลัวมาก จึงต้องสร้างอารมณ์อย่าให้อารมณ์ค้าง นะ โยมที่จะกลับบ้านไป

ขอฝากไปด้วยนะ ถ้าไม่สบายใจกำหนดใหญ่เลย ไม่หายให้รู้ไป ไม่ สบายใจหนอ ถ้าสมมติเกิดขึ้นไม่สบายใจหายวับไปกับตา ดับไปเลย สบายใจ ก็เกิดเป็นสุข ไม่มีความทุกข์ อารมณ์ก็ไม่ค้าง ทำอะไรจะได้ผล ในตอนเช้า อย่าให้อารมณ์ค้าง ตอนกลางคืนไม่สบายอกสบายใจ โกรธกับแฟนหรือ โกรธกับใคร โกรธลูกโกรธเต้าแล้วปล่อยค้างความโกรธเข้าไว้ ตอนเช้าก็จะติด อารมณ์ค้างไป ทำนจะทำมาหากินไม่ขึ้น จะไม่มีมนุษยสัมพันธ์ในสังคม ทำอะไร ก็ไม่ได้ผล ขอฝากญาติโยมที่จะนมัสการลากลับไป หมั่นสวดมนต์ไหว้พระด้วย ต้องกำหนดจิต ทำให้ติดต่อกันไป อาตมาคิดว่าต้องได้ผล ๑๐๐% ทำอะไร ติดต่อกันไป สร้างความดีแค่ ๒-๓ วัน ทำชั่วตั้งหลายวัน มันจะลบล้างกันไม่ได้ ก็ขอฝากไว้

อย่าคบคนพาล

ขอฝากไว้ถ้าคนขอโทษอย่าโกรธเขาซะโยมนะ มาขอโทษโปรดอภัย
รับผิดแล้ว ให้อภัยเขาเถอะ เรียกว่าอภัยทาน อภัยโทษ อภัยโกรธกัน โกรธ
ไว้ในใจทำไมเล่า พกความโกรธไว้ในใจเหมือนไฟเผาหัวใจจิตใจเศร้าหมอง
ทำใจร้อนรน ทนไม่ไหว กินไม่ได้ นอนไม่หลับ เป็นบาป เหมือนตคนรก
ทั้งเป็นเลยนะ อย่าไปมั่วซุ่มเช่นนั้นเลย พวกนิสิตนักศึกษาทั้งหลาย อย่าคบ
คนพาล นี่วันนี้ เขาก็เล่าให้เราฟัง แล้วแม่เขาก็ร้องให้ ลูกไม่เรียนหนังสือ ชั้บรด
บี.เอ็ม. มีวิทยุมือถือ มีทั้งอะไรหลาย ๆ อย่าง พร้อมมูลบริบูรณ์ทุกอย่างเลยนะ
แหมไปเรียนมหาวิทยาลัยต้องมีรถ บี.เอ็ม. แม่เขาบอกว่าลูกเอ๋ยเราก็มีสตางค์
เยอะ แต่รถเจ้านี่อย่าเอา บี.เอ็ม. เลย เอาคืนมาขาย เอารถปิคอัพไปขับ
ไม่เรียนหนังสือ บอกรถปิคอัพมันไม่มีศักดิ์ศรี เขาว่าอย่างนั้น เด็กรุ่นใหม่ แหม
ไม่อดทน ใช้ไม่ได้เลยนี่อย่างนี้

เราก็บอกเหตุผล ให้เจริญกุลศลาภานา สวตมนต์ ไหว้พระเกิดประเสริฐ
ที่สุดแล้ว ต้องอดทนก่อน จะได้ดิบได้ดี มีปัญญา เขาก็จนกันมาก่อน คนจีน
มีเสื้อฝืนหมอนใบ เข้ามาเป็นอาเลี้ยในประเทศไทย เป็นเจ้าของที่เจ้าของทาง
ในไทย ไทยต้องเรียกเขาเลี้ย เรียกอาเลี้ยกันมากมาย ก็เพราะความขยัน
ความมีธรรมะของเขา อดทนอย่างนี้เป็นต้น ทุกคนก็ไม่ได้สนใจเรื่องนี้ นี่แหละ
ท่านทั้งหลายเอ๋ย เราให้อภัยกันแล้ว ก็ประทานอภัยกัน ยกโทษกัน ไม่
โกรธกัน นี่เป็นทานสูงสุด โดยไม่ต้องใช้สตางค์เอามาถวายพระ สังฆทาน
ต้องเสียสตางค์ต้องเสียเงินทองมากมายก่ายกอง ก็เป็นทานชั้นต่ำ ใครก็ทำได้

แต่การให้อภัยกัน ไม่โกรธ ไม่เกลียดไม่มีอะไรกัน นี่แหละทานชั้นสูง ก็เนื่อง
จากว่าท่านทั้งหลายต้องเจริญกรรมฐานถึงที่สุด มีสติสัมปชัญญะครบถ้วน
ขบวนการแล้วนั้น ก็จะได้ผลสมมาตปรารถนาทุกประการ

เอาที่เขาสอนที่เขา อย่าเอาที่เราไปสอนเขา

ขอฝากไว้ด้วย เอาที่เขาสอนที่เขา อย่าเอาที่เราไปสอนเขา เข้าใจใหม่
สมมุติเช่นโยมกินเหล้าเล่นการพนัน ถ้าเอาที่เอาตมาไปสอนแล้ว กินเหล้าไม่ได้
เล่นการพนันไม่ดี เขาจะไม่ให้ห้าแสนหรือ รู้จักห้าแสนใหม่ ต้องเอาที่เขา
สอนที่เขาแล้วเขาจะชอบ โยมทานเหล้าไซ้ใหม่ โยมเล่นการพนันไซ้ใหม่ ต้อง
ยกตัวอย่างสาธิตให้เขาเห็น มีคนไปวัดเป็นคันรถ ไปถึงกราบ ๆ ๆ เมามาแล้ว
ใส่แหวนเพชรด้วย พวกผู้หญิงก็ถาม “หลวงพ่อกะ ฉันชอบเล่นการพนัน
ชอบเล่นหวย” ผู้ชายก็ถาม “หลวงพ่อกับ กินเหล้าดีไหม ผมชอบมาก”
เอาตมาต้องตอบว่า “ดี ดีมาก” พอฟังดังนั้นก็พูดต่อกันว่า “วัดนี้สอนแปลกไวย”
ก็ลงจากรถมาเลย “เจอพระดีเข้าแล้ว ไปวัดไหนก็ว่าเราเรื่อยเลย ว่ากินเหล้า
เล่นการพนันไม่ดี เอ๊ะหลวงพ่อดอัมพวันนี่แปลก บอกว่ากินเหล้าดี เล่นการ
พนันดี เจ้าชู้ก็ดี ดีหมด” เอาตมาเลยได้แฟนเยอะเลย เต็มกุฎิเลย ดีอย่างไร
เราก็งงไม่อธิบาย ให้ไปทานข้าวก่อน เลี้ยงกาแฟ โอวัลตินอย่างดี มีปลาทองไก่
ให้อีกด้วย พอกินของเราแล้วก็กลับมากกราบ ตอนแรกไม่ได้กราบ ยกมือไหว้
เฉย ๆ แต่พอกินอิมกราบเลย เราได้ตำราแล้ว

พอกกราบแล้วเป็นอย่างนี้ เราก็สอนเขาไม่ให้รู้ตัว อย่าไปว่าเขานะ

พระเดี๋ยวนี้อัปเที่ยวด่าเขา จะสอนที่ก็ด่าที จะไม่มีแฟน ไม่มีลูกค้า ไม่มีหน้า ไม่มีตา ไม่มีกระบอกเสียง เขาละ ที่นี้จะสอนละ เขาก็ถามอีกว่า “หลงพ้อครับ กินเหล้าดียังไง” อาตมาก็บอกว่า “ดีที่โยมชอบ แต่ไม่ดีสำหรับอาตมา อย่างเช่น อาตมานี้ถ้าดื่มเหล้า โยมจะทำบุญไหม” เขาก็ตอบว่า “ไม่ทำครับ ถ้าท่าน ดื่มสุรา ผมไม่ใส่บาตรเลย” อาตมาก็บอกต่อว่า “ถูกต้องแล้ว เพราะอาตมา เป็นพระ” ส่วนโยมผู้หญิงก็ตอบว่า “ดีแล้วที่โยมชอบ แต่อาตมาถ้าไปเล่นไพ่ โยมจะใส่บาตรให้กินไหม” อาตมาเลยให้ข้อคิดเขาว่า “โยมจำโยม โยมแสดงตน เป็นอุบาสกอุบาสิกา รับศีลรับทานการกุศล โยมจะดื่มเหล้าได้ไหม จะเล่นไพ่ ได้ไหม” โอ้โฮ กราบอีกแล้ว นี่สอนโดยไม่รู้ตัว ให้เห็นชัดและเด่นแจ้งชัดทุก ประการ เข้าหลักคนเขื่อง่ายสอนง่าย คนเขื่อง่ายสอนยาก นี่ ต้องยอมจำนน ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง

ดังนั้นโยมอย่าไปว่าเขา เขาจะกินเหล้าอย่างไรก็ตาม จะเล่นการพนัน อยากรักก็ตาม แต่เราสร้างความคิดไปแก้ไขกลับร้ายกลายเป็นดีได้ เขาร้ายมา อย่ำร้ายตอบ เขาเอาความไม่ดีมาอย่าเอาความไม่ดีไปแก้ไข คนตระหนี่ ให้ของที่ต้องใจ คนพูดเหลวไหลเอาความจริงใจเข้าไปสนทนา

วันครู

๕. กฐ

กตัญญู อย่าลืมคุณครูบาอาจารย์

อาตมาสอนเด็กกะโมทนหลักคือ กตัญญูนะลูกนะ นอบน้อมกตัญญู เติชฐะเบียบ เรียบด้วยวินัย หนูจงตั้งใจศึกษา นำมาพันทุกข์ เป็นสุขอนันต์ เป็นหลักสำคัญ คุณหนูจำใส่ใจ ถ้าเห็นครูเหยียบหัวครูตลอดรายการ รับรอง เป็นใหญ่เป็นโตไม่ได้ ไม่ต้องอะไร **พระสารีบุตร** อุบัติสสะปริพาชก เห็น **พระอัสสชิ** แล้วเลื่อมใส ถ้ามามีธรรมอะไรบวชที่สำนักไหน พระอัสสชิตอบว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แปรปรวน ดับไป จงไปหาครูบาอาจารย์เอาก่อน เถานี้ ยังลืมนบุญคุณไม่ได้คือพระสารีบุตรหันหน้าไปทางทิศที่ครูบาอาจารย์อยู่ เจอบ้าน เจอป่า เจอภูเขาก็ก็นไหว พระพุทธเจ้าถูกพระภิกษุฟ้องจึงสอบสวน พระสารีบุตรบอกว่าเป็นที่อยู่ของครูบาอาจารย์สอนหนังสือข้าพระพุทธเจ้า จึงไหว้ครู ไม่ใช่ไหว้ภูเขา ที่ไหว้ทำน้ำเพราะบ้านของข้าพระพุทธเจ้าอยู่ตรงนั้น และทำน้ำก็มีประโยชน์แก่ข้าพระพุทธเจ้ามาก พระสารีบุตรจึงมีปัญหาเทียมเวหาคล้ายคลึงกับพระพุทธเจ้า มียศศักดิ์เป็นถึงอัครสาวกของสมเด็จพระชินสีห์ศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า

คนที่เห็นแก่ตัวไม่มีระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์และพ่อแม่ใช้ไม่ได้
แค่นั้นเอง ดิกว่านี่ไม่ได้แน่ ๆ ถ้าท่านเจริญกุศลภาวนา จิตใจท่านจะสบาย
สงบ เกิดผลคือความสุข ที่แน่นอนและแท้จริง ไม่เจือปนด้วยความทุกข์อีกแล้ว
จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง วัฒนาสถาพรต่อไปในอนาคต ถึงลูกหลานของท่าน
ตรงนี้ชู้บุญ

ถ้าเราเกิดความสุขแท้จริงเมื่อใดจะนึกถึงแม่ นึกถึงพ่อ นึกถึงครูบา
อาจารย์นึกถึงอุปัชฌาย์ใช้สอยประจำวัน ถ้วยโตโอชาม แก้วน้ำร้อน แก้วน้ำชา
อุปัชฌาย์ต่าง ๆ ที่ให้ความสะดวกสบายแก่เรา เราจะไม่ลืมพระคุณมันเลย
จะรักษาไว้ นอกจากจะไม่ลืมพระคุณคนแล้ว จะไม่ลืมพระคุณสัตว์ที่เลี้ยงไว้
จะไม่ลืมพระคุณชาติภูมิ มาตุภูมิบ้านเกิดของตน แหล่งให้เกิดวิชา แหล่งให้
เกิดสภาพชีวิตคือความดี จะย้อนกลับคืนรังคืนบ้านเก่าที่ช่วยเหลือจะไม่ลืม
พระคุณเครื่องอุปการณียุใช้สอยที่พ่อแม่หามาให้ หรือที่ผู้มีพระคุณมอบหมาย
มาให้ อีกประการหนึ่งจะไม่ลืมพระคุณ มือสอง เท้าสอง สมอหนึ่ง เป็นที่พึ่ง
พ่อให้หัวใจแม่ให้หน้าเลือดน้ำเหลืองแล้ว จะต้องเร่งรัดพัฒนาให้ยิ่งใหญ่

วันครู สักการะครูอย่างไร

วันนี้เป็นวันครู เดียวนี้เด็กยุคใหม่ไม่ค่อยกราบไหว้ครู ลืมครูบา
อาจารย์ แต่ก่อนนี้ถึงวันพฤหัสบดีไหว้ครูด้วยดอกมะเขือ ดอกมะลิ ดอกกุหลาบ
ดอกบานไม่รู้โรย แต่ก็ควรจะไหว้ด้วย ๕ ประการ คือ หนึ่ง สักการะครู สอง
เคารพครู สาม บูชาครู สี่ นับถือครู ห้า เชื้อฟังครู

สักการะครู ก็หมายความว่าเอาใจใส่ครูของเรา

เคารพ แปลว่ามั่นใจต่อครูของเรา

บูชา ก็คืออามิสบูชา ปฏิบัติบูชา ต่อครูบาอาจารย์ของเรา

นับถือ คือยึดถือครูขึ้นมาเป็นหลักปฏิบัติ

เชื่อฟัง ครูตลอดรายการ

อย่างนี้เรียกได้ว่า ให้อำนาจแด่ ครูวันนี้ให้ครูอะไรกัน ขอประทานโทษ
เอาเรื่องเก่ามาเล่าใหม่ แต่ก่อนนั้นก่อนเขาจะออกเล่นละครลิเก จะต้องให้ครู
ก่อน สิบนิ้วประนมก้มเกศา ทั้งครูพัก ลักจำ ครูพรา ครูสอน แล้วค่อย
เล่น เดียวนี้ไม่ต้องให้ครู เล่นเลย มันถึงเล่นไม่ดี บอกเรื่องไม่ดี บอกหน้าพาทย์
ใช้ไม่ได้ ถ้าเราออกแขกบางเรื่องบอกหน้าพาทย์ไม่ดี ก็จะไม่เล่นไม่ดีตลอดชีวิต
จะไม่มีโอกาสเอาตราซั้งขึ้นมาดู เอาตราซั้งขึ้นมาซั้ง วัดแล้ววัดเล่าเฝ้าแต่วัด
อย่างนี้เป็นต้น

ธรรมของครู

อาตมามีความเชื่อมั่นประการหนึ่งมานานแล้วว่าการครองชีวิตที่
ประเสริฐนั้น ได้แก่การครองชีวิตเป็นครูเพราะการครองชีวิตเป็นครูจะทำให้
เกิดสิ่งที่มีค่าสำหรับชีวิต ๒ ประการคือ

๑. ความปลอดภัย
๒. การมีชีวิตที่มีทั้งคุณและค่า

ชีวิตของคนเราต้องการสิ่งสองประการนี้เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหลาย

ผู้ใดสามารถดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยได้ ดำเนินชีวิตบนเส้นทางชีวิตที่มีทั้งคุณและค่าได้ ผู้นั้นคือผู้ที่ประสบชัยชนะแห่งความเป็นมนุษย์ชน ดำเนินตนถึงเป้าหมายปลายทางที่พึงประสงค์ เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์โดยแท้จริง

ผลเลิศทั้งสองประการนั้น มีทางทำให้เกิดได้อยู่ทางเดียวเท่านั้น คือทางแห่งความเป็นครู บุคคลที่มีอาชีพอื่น ๆ ยากที่พบความปลอดภัยที่แท้จริง ยากที่จะได้ชีวิตที่มีทั้งคุณและค่าอย่างแท้จริงได้ มีคนมาถามอาตมามากต่อมากว่า จะดำเนินชีวิตแบบไหนดี จะไปทำอะไรดี อาตมาได้ตอบและให้คำแนะนำเขาว่า หากทางเป็นครูให้ได้ **ทำไม? เพราะอะไร?** ถ้าจะตอบสั้น ๆ ให้ได้ใจความก็ต้องตอบว่า เพราะครูมีของดีของวิเศษที่คนอื่นไม่มี คำถามที่จะถามตามมาก็คือ ของดีของวิเศษนั้นคืออะไร หลวงพ่อมีแจกไหม? มีแน่ วันนี้หลวงพ่อก็แจกทุกคน

ก่อนที่อาตมาจะแจกของดีให้ท่านเก็บไว้ใช้ติดตัวตลอดไป อาตมาขอเอ่ยถึงประวัติของบุคคลที่อาตมาเห็นว่าท่านเป็นตำราที่เราท่านควรได้ศึกษาพิจารณา เท่าที่อาตมาได้รับทราบมา หลวงวิจิตรวาทการ ท่านผู้นี้เปรียบเสมือนตำราเล่มใหญ่ที่ถือเป็นอุทาหรณ์สอนใจ โดยเฉพาะผู้ที่มีอาชีพครูอย่างพวกท่านทั้งหลาย **หลวงวิจิตรวาทการ** มีความรู้หลักเพียงเบญจธรรม & ประโยค เรียบกฎหมายเพียงภาค ๑ เท่านั้น แต่ว่าท่านอยู่วัดนาน ท่านไปสอบแข่งขันนักเรียนทุนการทูตต่างประเทศในฝรั่งเศส โดยไปสอบแข่งขันกับนักเรียนชั้นม.๘ โรงเรียนสวนกุหลาบ ปรากฏว่าท่านสอบได้เป็นที่ ๑ คุณหลวงวิจิตรวาทการไม่ได้เรียนจากวิทยาลัย มหาวิทยาลัย แต่ว่าท่านเขียน

ประวัติศาสตร์สากล ถึง ๑๒ เล่ม ได้รับรางวัลจากประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ ท่านเขียนตำราเศรษฐศาสตร์เป็นที่นิยมแพร่หลาย ถือว่าท่านเป็นผู้รู้เป็นผู้มีความสามารถ ทั้ง ๆ ที่วัดที่ท่านอยู่ไม่ได้สอนสิ่งเหล่านี้เลย หลวงพ่อที่วัดท่านคงเพียงแต่เลี้ยง คบสอนให้เป็นคนดี ไม่ให้เกเรเท่านั้น ฉะนั้นครูอย่าห่วงเลยว่า เด็กของเราจะเียงทางวิชาการหากมุ่งสอนแต่คุณธรรม คนที่มีคุณธรรมจะเรียนได้เร็วที่สุด ถ้าไม่เชื่อคุณครูลองไปพิสูจน์ดูเด็กนักเรียนที่สอน ประเมินด้วยตัวครูเอง ด้วยจิตใจครูเอง ไม่ต้องเอาเครื่องมือ ไม่ต้องใช้ข้อสอบก็พอจะตัดสินได้ว่า เด็กคนไหนมีคุณธรรมมาก เด็กคนไหนมีคุณธรรมน้อย หรือไม่ค่อยจะมีคุณธรรมเลย แล้วลองดูผลการเรียนจะมีความแตกต่างกัน หรือจะเลยไปดูเมื่อเขาประกอบอาชีพก็จะได้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ของดีที่อาตมาจะแจกให้คือ **คุณธรรมหรือธรรมของครู** ขอให้นำไปใช้ติดตัวตลอดไป จะเกิดสิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว

ประการแรก ถือเป็นต้นทุนที่ก่อร่างสร้างตัว นำกำไรมาให้มีขาดสาย รับประทานไม่มีขาดทุนแน่ สิ่งนั้น **คือความเคารพต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษา** การศึกษามีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงอยู่การปลูกฝังคุณธรรม เพราะคุณธรรมเท่านั้นที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรมของคนได้

ประการที่สอง ครูต้องรักงานรักหน้าที่ บุคคลที่ทำงานด้วยความรัก ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชอบ บุคคลที่ทำงานด้วยความรัก จะมีความสุขประสบความสำเร็จแน่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังมีความปลอดภัย มีชีวิตที่งดงามอีกด้วย

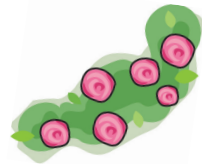
ประการที่สาม ครูต้องรู้จักควบคุมตัวเอง จะทำอะไรให้สำนึกถึงว่าทำอะไร หรืออย่างน้อยก็รู้จักเชื่อฟังกัน ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่โรงเรียน ที่สโมสร หรือแม้ที่ประชุมก็ตาม เรื่องนี้เป็นเรื่องค่อนข้างยากสักหน่อยสำหรับคุณครู เพราะคุณครूमัวแต่ไปควบคุมเด็กเลยลืมควบคุมตัวเอง การควบคุมตัวเองนั้นทำได้ง่าย ๆ ทุกคนทำได้ทำงานได้ผลเร็ว วิธีทำก็คือ เอาตัวระเบียบตัววินัยของครูเป็นหลัก แล้วปฏิบัติตาม ก็สามารถควบคุมตัวเองได้

นี่คือหลักทั้งสามประการ เป็นของดีที่อาตมาขอมอบให้กับคุณครูทุกท่าน

ก่อนที่จะจบ อาตมาขอฝากข้อคิดให้ช่วยนำไปใช้กับตนเอง หรือนำไปปลุกฝังให้เกิดกับคนใกล้ชิดเคียง คนในบังคับบัญชาตนเอง หรือนักเรียนที่สอนเป็น **คุณธรรมที่ควรปลูกฝัง** คือ

๑. ความรู้จักตนเอง
๒. ความรักหน้าที่และการงาน
๓. ความมีวินัย
๔. ความไม่อยู่ว่าง

เป็นของดีที่ครูควรรับผิดชอบตัวไปตลอดกาลเทอญ

งานสำคัญของครูคือการสร้างจิตสำนึกให้กับเด็ก

งานสำคัญของครู อาตมาจึงว่าอยู่ที่การสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็ก เมื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่สำเร็จแล้ว วิชาการก็จะหลั่งไหลมาโดยอัตโนมัติ

เด็กที่เรียนดีไม่ใช่เพราะปัญญาดี ปัญญาคนเท่ากัน ไม่มีใครเร็วกว่ากัน มันเหมือนกันทั้งนั้น แต่บางคนเรียนได้ดี เพราะความสำนึกช่วยแก้ไขสำนึก บางคนเรียนไม่ได้เลย เพราะแก้ไขไม่มีความสำนึกเรื่องที่เขาต้องการให้สำนึกเลย

อาตมาขอฝากไว้ด้วย เราจึงพยายามสร้างชีวิตระดับสูง คือ ความดำรงอยู่ของผลงาน เพื่อคนและเพื่อส่วนรวมจากร่างกายนี้ โดยคุณธรรม คือ ปัญญา ความบริสุทธิ์ใจและกรุณา อาตมาเอาหลักนี้มาจากความสำเร็จของพระพุทธเจ้า จากหนังสือปฐมสมโพธิ ฉบับสมเด็จพระปฐมยุทธิยาดิเรกทรงพระนิพนธ์ไว้ว่า พระพุทธเจ้าทรงมีชีวิตสูงค่าที่สุดจนประเมินกับอะไรไม่ได้เลย เพราะปัญญา เพราะความบริสุทธิ์ เพราะกรุณานั้นเอง

ปัญญา คือ ความรอบรู้เรื่องชีวิตคน การรอบรู้เรื่องอื่นซึ่งไม่เกี่ยวแก่ชีวิตเราไม่เรียกว่า ปัญญา

ความรู้ที่เป็นปัญญา คือ รู้ความเจริญ รู้ความเสื่อม รู้ความดี รู้ความชั่ว รู้ความได้ รู้ความเสีย ตามที่เราทราบกันดีอยู่แล้ว รวมอยู่ในหลักที่ว่า รู้มาตา กับรู้สังขารธรรม

เรื่องในชีวิตของเรามีอยู่สองเรื่อง เรื่องหนึ่ง คือ **มายา** อีกเรื่องหนึ่ง คือ **สังขารธรรม** มายา คือ สิ่งที่ล่องลอย สังขารธรรม คือ สิ่งที่เป็นความจริง อะไรเป็นความจริงอันนั้นเป็นสังขารธรรม อะไรหลอกลวงเราอันนั้นเป็นมายา

การ์ตูนชุด เด็กชายวันดี

ต้นกุนชีวิต

.. ในวันที่เด็กชายวันดีเกิด ..

.. วันหยุดของครอบครัว ..

วันดี... ลูกเก็บของให้เรียบร้อยก่อนนะจะ
ไปอาบน้ำและทำการบ้าน แล้วลงมา
ทานข้าวนะลูก

กลับมาแล้วครับ

ตั้ง ๆ ๆ ๆ

เฮ้อ ! เบื่อ
แม่ที่จู้จี้จิกจิ้งแล้ว

อยากอ่าน
การ์ตูน

ความดีและจินตนาการของเด็ก

.. เข้าแล้วจ้า ..

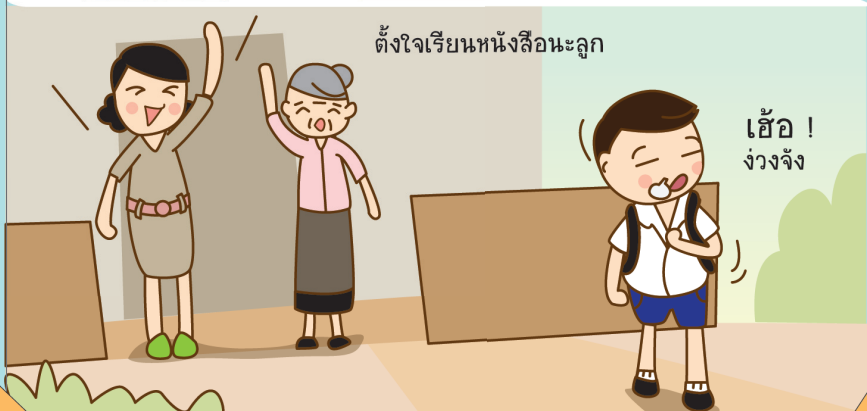
ฮ่าว !!! เข้าแล้วเหรอเหีย
..... !! .....

ทำไมเรา
ต้องตื่นแต่เช้า
ไปโรงเรียน
ด้วยนะ

.. สดชื่นหน่อยสิลูก

ตั้งใจเรียนหนังสือนะลูก

เฮ้อ !
ง่วงจัง

ผจญภัยในโลกกว้าง

.. ระหว่างทางไปโรงเรียน..

ฮือ !!

ฮือ !!
นั่นอะไร..

โอ้..โอ้

โหน ๆ ของตุ้มลิ

ทิ้งเอาให้ถูกที่

ที่บริษัทน่ามีเยอะแยะเลยนะ...

“ มีขนมมาแจก ”

ขอหนูด้วย ๆ ..

ขอผมมั่งสิครับ

ไม่ต้องแย่งกัน

..หายง่วงเลย ..

โห !!

ไปเที่ยวกับพวกหน้าใหม่บนรถหน้า ยังมีอีกเยอะเลย

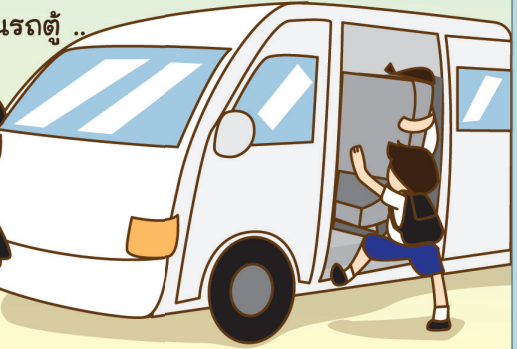
ไปตะ..ไป

ทางแยกและการตัดสินใจ

.. ในขณะที่เด็ก ๆ ทอยขึ้นรถตู้ ..

เอายังไง
ดีเรา

.. แต่แม่เคยบอกว่า ..

จะไม่ไป
ก็เสียดาย

ถ้ามีกลุ่มคนแปลกหน้า
มายืนขนมให้ หรือ
ชักชวนไปไหน

อย่าไปนะลูก
.. อันตราย ..

ไปเที่ยวกับพวกเราใหม่หนู เพื่อน ๆ รออยู่

คง
ไม่เป็นไร
หรอกมั้ง

ไปครับ

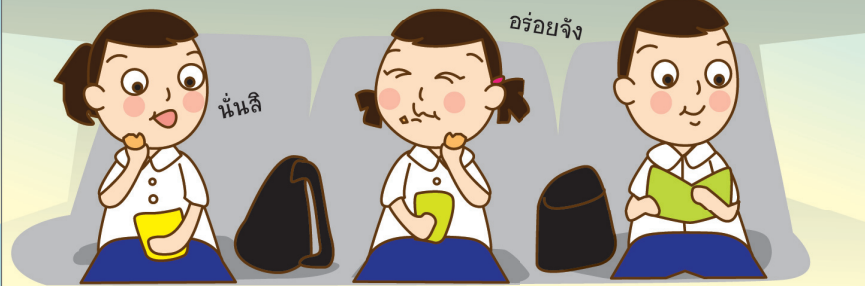
มาเร็ว ๆ ๆ เย้

ความเพ็ดเพฉินทำให้ลุมนหลง

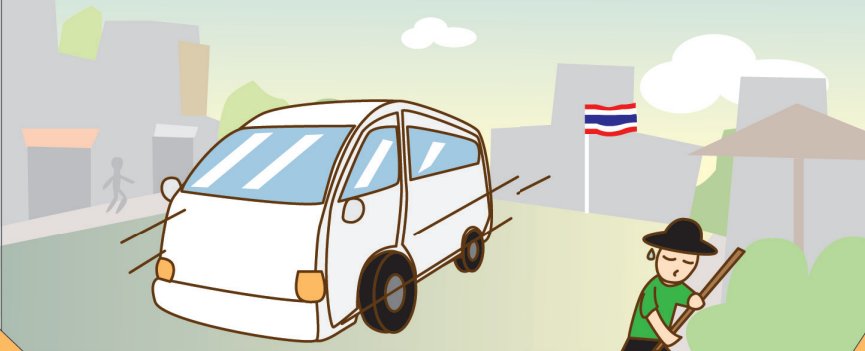
.. เด็ก ๆ กำลังเล่นเกมกันอย่างสนุกสนาน ..

ดีจังไม่ต้องไปโรงเรียน

.. รถตู้ได้แล่นออกมาไกลจากโรงเรียน จากบ้านของพวกเขาแล้ว ..

พบกับความจริง

.. รถตู้ได้เล่นมาจอดหน้าบ้านหลังหนึ่ง ..

.. เช้าวันถัดมา ..

ผูกติด

.. ที่สวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ..

ร้อนก็ร้อน หิวข้าวจังเลย

ทานของว่างกันได้แล้วจ้า

อยากกลับบ้าน คิดถึงคุณพ่อ คุณแม่จัง

อะ...!

มากินสิ

เขาคินนะ

นั่งเป็นเพื่อนฉันเหรอ ฮ่า..

ภาพที่ดูนตา

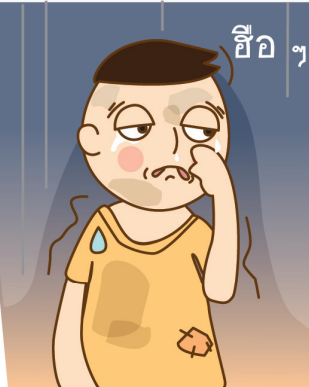

ทำไมละลูก

ฮือ ๆ

ไม่ไป..ไม่ไป

เป็นเด็ก
หนูต้องไป
โรงเรียนนะลูก

เมื่อก่อนเราก็เป็นแบบนี้

วันดีไม่ยอมไปโรงเรียนคะ

ได้แต่มองแล้วข้อนดูตัวเอง

นาทางออก

.. คำว่าวันหนึ่ง ..

จะออกไป
ได้ยังไงนะ

ได้เพื่อน

นายไปดูตรงโน้นนะ
อย่าให้มีใครเห็น
ออกมานะ

ครับนาย ..
เด็ก ๆ ยังอยู่ในบ้าน
ครบทุกคนครับนาย..

.. ไม่มีใครกล้าหนี
หรือครับ..

กินข้าวไม่อิ่ม

เหนื่อยจัง

เฮ้อ

ความรักของพ่อและแม่

.. ในวันที่รู้ว่าลูกหายไป ..

หลานย่า

วันดี
ไม่ได้ไปโรงเรียน
หรือครับ !!

ลูกแม่
หนีอยู่ไหน

เดี๋ยวเราออกไป
ตามหาลูกกัน

ไม่ต้องห่วงครับ

ฝากด้วยนะครับ/ค่ะ

หากมีความคืบหน้า
เราจะแจ้งไปครับ

เห็นเด็กคนนี้บ้างไหมครับ

เคยเห็นเด็กคนนี้ไหมคะ !!

ไหน ๆ

เอ..

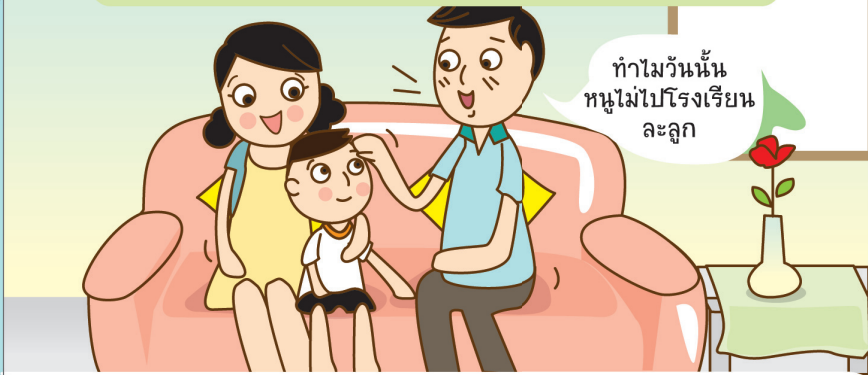

พบเจอกันอีกครั้ง

.. ที่สถานีตำรวจ ..

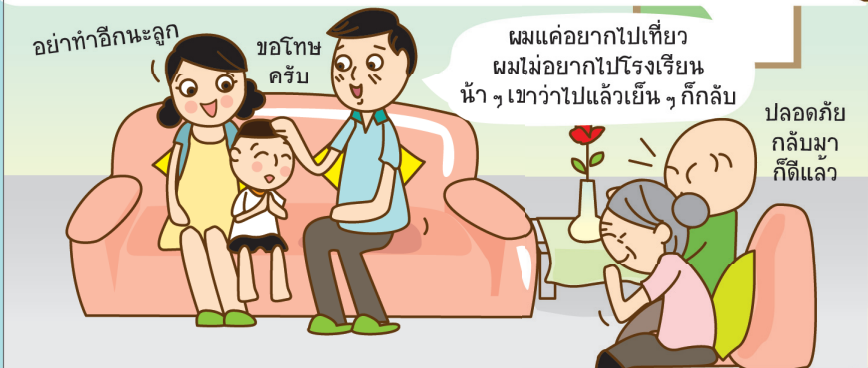

ไม่มีรักใดจิ่งใหญ่เท่ารักของพ่อและแม่

อย่าทำอีกนะลูก

ขอโทษครับ

ผมแค่อยากไปเที่ยว
ผมไม่อยากไปโรงเรียน
หน้า ๆ เขาว่าไปแล้วเย็น ๆ ก็กลับ

ปลอดภัย
กลับมา
ก็ดีแล้ว

ครับพ่อ

ฟังพ่อนะลูก หน้าที่ของลูกคือการไปโรงเรียน วิทยุคือวิทยุเรียน ลูกต้องตั้งใจเรียน เพื่ออนาคตของลูก พ่อกับแม่รักลูกนะ ถึงต้องฝึกให้ลูกมีระเบียบวินัย .....

เริ่มใหม่อีกครั้ง

.. เช้าวันใหม่ ..

เช้าแล้วเธอ

ไปโรงเรียน .. ไปโรงเรียน

คุณปู่คุณย่า
ผมไปโรงเรียน
ก่อนนะครับ

ตั้งใจเรียนนะลูก

ครับผม

บทสวดมนต์สำหรับคุณหนู

● ● กราบพระรัตนตรัย ● ●

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา พุทฺธัง ภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)
สีวากขาโต^๑ ภาวะวะตา ฐัมโม ฐัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)
สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ)

● ● นมัสการพระพุทธเจ้า (นะโม) ● ●

นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

● ● ไตรสรณคณห์ (พุทฺธัง ฐัมมัง สังฆัง) ● ●

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ
ฐัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

หุติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ
หุติยัมปิ ฐัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
หุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

^๑ อ่านว่า สะ-หฺวาก-ขา-โต

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ

ตะติยมฺปิ พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ
ตะติยมฺปิ ฐัมมํ สระระณัง คัจฉามิ
ตะติยมฺปิ สังฆํ สระระณัง คัจฉามิ

● ● พระพุทธคุณ (อิติปิ โสฯ) ● ●

อิติปิ โส ภาวะวา ภาระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ วิชชาจรณะสัมปັນโน
สุคะโต โลกะวิฑู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทฺโธ
ภาวะวาติฯ

● ● พระธรรมคุณ ● ●

สฺวากขาโต^๑ ภาวะวะตา ฐัมโม สันทิฎฺฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก
โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตฺัพโพ วิญญูหิตฺติฯ (อ่านว่า วิญญูฮีติ)

● ● พระสังฆคุณ ● ●

สุปะฏิบันโน ภาวะวะโต สภาวะสังโฆ อุษุปะฏิบันโน ภาวะวะโต
สภาวะสังโฆ ญายะปะฏิบันโน ภาวะวะโต สภาวะสังโฆ สามิจิปะฏิบันโน
ภาวะวะโต สภาวะสังโฆ ยะทิตัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัมมูระะ ปุริสะปุคคะลา
เอสะ ภาวะวะโต สภาวะสังโฆ อาหุเนยโย* ปาหุเนยโย* ทักขิเนยโย* อัญชะลี
กระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติฯ (อ่านออกเสียง อาหุไนโยโย
ปาหุไนโยโย ทักขิไนโยโย โดยสระเอ กิ่งสระไ)

^๑ อ่านว่า สะ-หวก-ขา-โต

● ● พุทธชัยมงคลคาถา (พาหุงฯ) ● ●

พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง, ครีเมขะลัง อุกิตะโฆระเสนะมารัง,
ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ
มาราติเรกะมะภियุชฌิตะสัพพะรัตติง, โขรัมปะนาพะวะกะมิก
ชะมะถัทธิยกัชัง, ขันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
ชะยะมังคะลานิ

นาพาคริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง, ทาวักคิกกะมะสะนีวะ สุทาร์ถันตัง,
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตตะสุทาร์ถันตัง, ธาวันติโยชะนะปะถังคูลิมาละวันตัง,
อิทธิภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

กัตถวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา, จัญจายะ พุฏฐะวะจะนัง ชะนะ
กายะมัชเณ, สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะ
มังคะลานิ

สัจจัง วิหาเย มะตีสัจจะกะวาทะเกตุง, วาหากิโรปิตะมะนัง อะดีนัธะภูตัง,
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

นันทะปะนันทะภุชะคัง วิพุชัง มะหิทธิง, ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ
ทะมาปะยันโต, อิทธิปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
ชะยะมังคะลานิ

ทุกคาหะทิกุฏฐิกุชะเคนะ สุทักฐะหัตถัง, พรัหมัง^๑ วิสุททธิชุตติมัทธิพะกา
ภิธานัง ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท, ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ

เอตปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา, โย วาจะโน ทินะทิเน สะระ
เต มะตันที, หิตถวานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ, โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร
สะปัญโญ

^๑ อ่านว่า พรัม-มั่ง

● ● ชัยปริตร (มหากาพย์) ● ●

มะหาการุณโก นาโถ	หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปูเรตฺวา ปารมมี สัพพะ	บัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลังฯ
ชะยันโต โพธิยา มูเล	สักรยานัง นันทิวฑฺฒะโน
เอวัง ต்வัง วิชะโย โหหิ	ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะรชาติตะบัลลังเก	สีเส ประฐะวิโปกขะเร
อะภิสเสกา สัพพะพุทธานัง	อัคคปฺปัตโต ปะโมทะติฯ
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง	สุปะภาตัง สุกฺกุณฺฐิตัง
สุชะโณ สุมุหุตโต จะ	สุยฺยฺภูจฺัง <u>พริหมะจาริสฺ</u> ^๑
ปะทักขินัง กายะกัมมัง	วาจากัมมัง ปะทักขินัง
ปะทักขินัง มะโนกัมมัง	ปะณินิ เต ปะทักขินา
ปะทักขินานิ กัตถวานะ	ละภันตตเถ ปะทักขิเณฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ	สะทา โสตถิ ภะวันตุ เตฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะธัมมานุภาเวนะ	สะทา โสตถิ ภะวันตุ เตฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง	รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ	สะทา โสตถิ ภะวันตุ เตฯ

หลังจากสวดมนต์ตั้งแต่ต้นจนจบบทพาทุงมหากาพย์ แล้ว ให้สวดเฉพาะ บทพระพุทธคุณ หรืออิติปิโส ให้ได้จำนวนจบเท่ากับอายุของตนเอง แล้วสวดเพิ่ม ไปอีกหนึ่งจบ ตัวอย่างเช่น ถ้าอายุ ๑๐ ปี ต้องสวด ๑๑ จบ จากนั้นจึงค่อยแผ่เมตตา อุทิศส่วนกุศล

^๑ อ่านว่า พริหม-มะ-จา-ริ-สุ

●● พุทธคุณเท่าอายุเกิน ๑ (อิติปิ โส เท่าอายุบวกด้วย ๑ จบ) ●●

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน
สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ
ภะคะวาติฯ

.....

●● บทแผ่เมตตา ●●

สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน
ทั้งหมดทั้งสิ้น

อะเวรา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัปยาปัชฌา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้พยาบาทเบียดเบียน
ซึ่งกันและกันเลย

อะนีฆา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กาย
ทุกข์ใจเลย

สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้น
จากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเทอญ

บทอุทิศส่วนกุศล (บทกรวดน้ำ)

อิทัง เม มาตาปิตูนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ มาตาปิตะโร

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่มารดาบิดาของข้าพเจ้า ขอให้มารดาบิดาของข้าพเจ้า จงมีความสุข

อิทัง เม ญาติันัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาติะโย

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า จงมีความสุข

อิทัง เม ครูอุปัชฌายาจะรียานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ครูอุปัชฌายาจะรียา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ของข้าพเจ้า ขอให้ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ของข้าพเจ้า จงมีความสุข

อิทัง สัพพะเทวานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เทวา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่เทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เทวดาทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข

อิทัง สัพพะเปตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เปตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่เปรตทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เปรตทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข

อิทัง สัพพะเวรีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เวรี

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข

อิทัง สัพพะสัตตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ สัตตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จ แก่สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ขอให้สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข

หนังสือแนะนำ

ตามแนวคำสอนของ พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อดำ ฐิตธมฺโม)

บทสวดมนต์คำรับคุณหนู

คุณหนูหมั่นจำ หมั่นจด สิ่งใดงามอย่าได้งด
คุณหนูหมั่นจด หมั่นจำ เรืองนามให้รู้ ตู้นิจจำ ทำให้จริง

เลี้ยงทางเลี้ยงใจพ่อแม่

ลูกเรียนเก่ง ว่านอนสอนง่าย ไปกลามาไหว
อ่อนน้อมถ่อมตน ปากหวานตัวอ่อน สื่อเป็นหนอง
นั่นแหละ พ่อแม่มีความสุขแล้ว

ทำดีให้ลูกดู

พ่อแม่ที่ดี สร้างความดีให้กับลูก ทำถูกให้กับคน
พ่อแม่ที่ดี รักลูกให้ถูกวิธี ทำความดีให้ลูกดู

สามัคคีอยู่คู่ลูก

ภรรยาเห็นใจสามี สามีเห็นใจภรรยา คู่กันมีอะไร
ก็ทุกข์จากร่วมกัน สามัคคีกันใครรอบคอบ
รับรองท่านจะอยู่กัน จนกระทั่งตายจากกัน

ทำดีให้กับดวง

เราต้องสร้างความดีให้กับดวง หน้าที่ดวงทำให้เราดีมี ต้องสร้าง
อยู่เฉย ๆ ดีได้อย่างไร การสร้างความดีให้กับดวงก็คือ
สร้าง ศีล สมาธิ ปัญญา ให้เกิดขึ้นแก่ตัวเรานั่นเอง

เกิดมาต้องเรียนหนังสือ